

Pedagógusok Lapja

2019. NOVEMBER

A PEDAGÓGUSOK SZAKSZERVEZETE HÍRLAPJA ÉS HÍRLEVELE / ALAPÍTVÁ: 1945-BEN / LXXV. ÉVFOLYAM

4

Egyenlő esélyek?

NOVEMBER

Nehéz sorsok. Hátrányos helyzet, társadalmi egyenlőtlenség, Szegénység, Mélyszegénység. Szociológiai fogalmak. Pontos kritériumok alapján sorol be a tudomány. De hol is kezdődik a valódi szegénység? Az utóbbi években a középosztály egy része is lecsúszóban. Nemrég jelent meg a Civil jelentés a gyerekesélyekről 2014–2017 című kötet, amelyet szociológusok, Bass László és Darvas Ágnes állítottak össze, miután a gyerekek helyzetére vonatkozó állami felmérések megszűntek. A saját pénzből finanszírozott könyv egymondatos rezüméje: bár statisztikák is bizonyítják, hogy ez idő alatt csökkent a szegénységi arányszám, mégis romlott a legszegényebb családok helyzete. Mit tehet az iskola? A hátrányokat önmagában a legjobb oktatási rendszer sem tudja kiegyenlíteni, több területen lenne szükség összehangolt változtatásra. Az oktatásban sok jó program ma is működik (Hejőkeresztúr, Berettyóújfalú stb.), amelyek eredményt is hoztak, de a rendszer egészébe ezek „csak úgy” nem átültethetők. A pedagógusok helyzete sem könnyű. A lapunkban olvasható interjú alanya a borsodi térség kis falvaiban tanítók mindennapjaiba nyújt bepillantást.

Tartalom

November.....	2
Akik emberségből is példát mutatnak.....	4
Gyermekszegénység: a legtöbb gyerek a legszegényebb családokban nevelkedik.....	7
Rengeteg diákot veszélyeztet lemorzsolódás	8
Állítsák vissza 18 évre a tankötelezettség korhatárát!.....	8
Európai Bizottság – Oktatási és képzési figyelő.....	9
Az oktatás jövője, a jövő oktatása	10
Érkezik-e a tanárutánpótlás?	12
Mit veszítenek az érintett munkavállalók az új szakképzési törvény elfogadása esetén?.....	14
Az oktatásra fordított pénz nem kiadás, hanem befektetés a jövőbe	18
Berki Erzsébet: Sztrájk 2.0	18
Kőbányai pedagógusok találkozója	19
A pedagógusok 24 százaléka szerint a gyerekek spórolnak.....	19
Segítő módszertan	19
Üdülési lehetőség Balatonbogláron	20

Ön feliratkozott arra a címlistára, amelyet nyilvántartunk a Pedagógusok Szakszervezete Pedagógusok Lapja hírlapja és hírlevele havi rendszerességgel kiküldésére. Adatai biztonsága fontos számunkra, ezért személyes adatai védelmében, melyekkel Ön megbízott minket, az Európai Parlament és az Európai Tanács 2016. április 27-én meghozott, 2018. május 25-től életbe lépő 2016/679. rendelete alapján értesítjük, hogy szeretnénk tájékoztatni frissített Adatvédelmi tájékoztatóról. Adatvédelmi tájékoztatókat/szabályzatunkat mindig megtalálja a www.pedagogusok.hu/dokumentum/54 oldalon. Rendszeres hírlevelünkkel/lapunkkal mindig szívesen tájékoztatjuk legújabb akcióinkról, újdonságainkról, programjainkról. Adatai eredetileg is jogszerűen kerültek hozzánk, rendelkezésünkre bocsátotta abból a célból, hogy híreinkről stb. értesíthesük Önt. Amennyiben nem szeretne tőlünk Pedagógusok Lapja hírlapot és hírlevelet kapni, a hozzájárulását bármikor visszavonhatja e-mail küldésével a pedlap@pedagogusok.hu címen, illetve postai úton a Pedagógusok Szakszervezete 1068 Budapest, Városligeti fasor 10. címen, ami a kezelt felhasználói adatok törléséhez vezet.

Pedagógusok Szakszervezete

IMPRESSZUM

PEDAGÓGUSOK LAPJA ■ A Pedagógusok Szakszervezete (PSZ) hivatalos hírlapja és hírlevele

Főszerkesztő: Varga Stella ■ Technikai szerkesztő: Márfiné Bécsi Erika ■ Szerkesztőbizottság: Balogh Éva Heves megyei elnök, Földváriné Jeneses Katalin Jász-Nagykun-Szolnok megyei elnök, Varga Stella ■ Szerkesztőség: 1068 Budapest, Városligeti fasor 10. ■ Telefon: +36 1 322-8453 ■ Kiadja a Pedagógusok Szakszervezete, 1068 Budapest, Városligeti fasor 10. ■ Központi telefon: +36 1 322-8453 ■ Felelős kiadó: Szabó Zsuzsa elnök ■ Internet: www.pedagogusok.hu; e-mail: varga.stella@pedagogusok.hu ■ Terjeszti a Pedagógusok Szakszervezete ■ Index: 26651 ISSN 0133-2260

Nem kerülhető el az országos tüntetés

Ez következik az elmúlt egy hónap történéseiből. Igaz, a *Pedagógusok Lapja* novemberi megjelenésének idején a kormánynak még van néhány napja arra, hogy írásos garanciát vállaljon a Pedagógusok Szakszervezete követeléseinek megvalósítására. Mint tudjuk, az érdekképviselő kongresszusa szeptember 22-én úgy döntött, ha a kormány november 22-ig, a magyar közoktatás napjáig nem teljesíti a PSZ által megfogalmazott elvárásokat, még idén ősszel tüntetésre, januárban sztrájkra kerülhet sor.

A tárgyalásos úton történő megegyezés előkészítésére lehetőség nyílt volna októberben is: ennek érdekében a PSZ levélben kezdeményezte a Köznevelés-stratégiai Kerekasztal és a Szakképzési Innovációs Tanács összehívását, és személyes találkozót is indítványoztak az emberi erőforrások miniszterénél. A két testület össze is ült, illetve találkoztak Latorcai Csabával, az Emmi közigazgatási államtitkárával. De a megbeszélések nem vezettek eredményre.

A Köznevelés-stratégiai Kerekasztal

ülésén a PSZ az új *Nemzeti alaptanterv* (Nat) 2020-ra tervezett bevezetéséről szeretett volna többet megtudni. A kerekasztal október 15-én ülésezett, de a szakszervezeti képviselők kérdéseire kitérő válaszok érkeztek. Annyi kiderült: a kormányzat „nem lát megvalósíthatónak” társadalmi egyeztetést a Natról.

A Szakképzési Innovációs Tanács

legutóbbi ülésén, október 18-án a PSZ alelnöke megkérdezte: igaz-e, hogy a szakképzésben foglalkoztatott kollégák elveszíthetik közalkalmazotti védettségüket? Az Innovációs és Technológiai Minisztérium (ITM) képviselője kitérő választ adott. Azóta már köztudott, a szakképzésben oktatók foglalkoztatása a közalkalmazotti törvény alól átkerül a munka törvénykönyve alá. Nem csupán ez az oka, de tény: a *Pedagógusok Szakszervezete* azóta kilépett a *Szakképzési Innovációs Tanácsból*, mert a SZIT nem véleményezhette az elmúlt egy évben megjelent jogszabálytervezeteket, sem az Országos Képzési Jegyzék módosítását, sem az új szakképzési törvényt. A változásokról, így a foglalkoztatotti jogviszony módosulásáról is csak a sajtóból értesültek. A kilépésről levélben tájékoztatták Palkovics László innovációs és technológiai minisztert.

A kormány szerint, ha a szakképzésben tanítók a munka törvénykönyvének hatálya alá kerülnek, magasabb lehet a bérük, ráadásul bizonytalan kimenetelű egyéni béralkú is ígérnek nekik. A PSZ szerint azt még nem lehet tudni, lesz-e ennek fedezete, hiszen a jövő évi büdzsé erre egyetlen fillért nem tartalmaz. A szakszervezet szerint a változtatással egyebek mellett megszűnik a jubileumi jutalom, növekedhet a túlmunka aránya, könnyebben lehet majd

elbocsátani a dolgozókat. A PSZ úgy látja: a szakképzés és a köznevelés „erőltetett és értelmetlen szétválasztását” sem szabad megengedni. A szakképzés mindig a közoktatás része volt, és annak is kell maradnia.

A PSZ elnöke és két alelnöke október 24-én

az Emberi Erőforrások Minisztériuma és a Klebelsberg Központ képviselőivel ült tárgyalóasztalhoz. Ott elhangzott: az érdekképviselő azt követeli, hogy 2022 januárjától a vetítési alap mértéke érje el a tárgyévi minimálbér 100 százalékát. Az ütemezést illetően készek a kompromisszumra, de ahhoz ragaszkodnak, hogy 2020 januárjától már „nettó értékben mérhető béremelés” valósuljon meg a pedagógusoknál, és szintén elvárás a bérek növelése az oktatásban dolgozó, nem pedagógus alkalmazottak, valamint a pályakezdők esetében is. A szakszervezet bérköveteléseit elutasították, de újabb tárgyalási fordulót tűztek ki november 11-re.

A PSZ kezdeményezésére még október 30-án is zajlott

egyeztetés az Innovációs és Technológiai Minisztériumban, amelyen Bódis József államtitkár és Pölöskei Gáborné helyettes államtitkár vett részt. A PSZ elnöke ott személyesen tájékoztatta a SZIT-ből történő kilépés – fentebb már említett – okairól az illetékeseket. A PSZ tárgyalódelegációja, az elnök, Gosztonyi Gábor alelnök és Palotás József szakértő hangsúlyozta: továbbra is határozottan tiltakoznak az ellen, hogy a szakképzés rendszerét kiszakítsák a közoktatás egészéből, valamint ellenzik a szakképzésben dolgozó kollégák jogviszonyváltását, miszerint a közalkalmazotti jogviszonyból kikerülve a munka törvénykönyvének hatálya alá tartoznának. A minisztérium egyébként már egy nappal korábban, október 29-én benyújtotta az Országgyűlésnek az új szakképzési törvényjavaslatot.

A sorozatos eredménytelenség tehát arra kényszeríti PSZ-t, hogy az érdekérvényesítés erősebb formáját használja, ezért megyei vezetői már szervezik a demonstrációt, felkeresik az intézményeket, beszélnek a kollégákkal, előkészítik az utazást. A vezetőség folyamatosan egyeztet a közoktatás és az ágazat szakszervezeteivel, a konföderációkkal, valamint tárgyaltak a diákok és a szülők szervezetével is.

Akik emberségből is példát mutatnak

„A munkanélküliség, a szegénység nem csak roma kérdés, nagyon komoly társadalmi probléma”

A nehéz sorsú gyerekeket oktató, hátrányos helyzetű térségben dolgozó pedagógusok munkáját, speciális körülményeit talán még kollégáik sem ismerik pontosan. Ebből az interjúból kiderül, mennyiben különbözik mindennapi tevékenységük más, „átlagos” körülmények között működő intézményekben dolgozókéétól. Bár, mint tudjuk, a döntéshozók azt mondták: az oktatási intézmények állami fenntartásba kerülve azonos feltételeket és lehetőséget nyújtanak majd tanulóiknak és a tanároknak is. A Borsod-Abaúj-Zemplén megyei helyzetet Baloghné Szászi Edit mutatja be. A nyugdíj előtt álló matematika–fizika–informatika szakos tanár több évtizedes tapasztalata révén, valamint közoktatási mesterpedagógus szakértőként is jól ismeri ennek a térségnek a problémáit.

A nehéz sorsú gyerekeket oktató, hátrányos helyzetű térségben dolgozó pedagógusok munkáját, speciális körülményeit talán még kollégáik sem ismerik pontosan. Ebből az interjúból kiderül, mennyiben különbözik mindennapi tevékenységük más, „átlagos” körülmények között működő intézményekben dolgozókéétól. Bár, mint tudjuk, a döntéshozók azt mondták: az oktatási intézmények állami fenntartásba kerülve azonos feltételeket és lehetőséget nyújtanak majd tanulóiknak és a tanároknak is. A Borsod-Abaúj-Zemplén megyei helyzetet Baloghné Szászi Edit mutatja be. A nyugdíj előtt álló matematika–fizika–informatika szakos tanár több évtizedes tapasztalata révén, valamint közoktatási mesterpedagógus szakértőként is jól ismeri ennek a térségnek a problémáit.

– Nagyfokú szegénységgel lehet találkozni a megyeszékhelyen épp úgy, mint a kisebb városokban vagy a falvakban. Milyen társadalmi környezettel szembesülnek azok a tanárok, akik a borsodi térségben oktatnak?

– Az elmúlt évtizedekben nagyon megnőtt a munkanélküliség itt a megyében. A rendszerváltás előtt a falvakból – még a távolabbi településekről is – bejártak a munkások Miskolcra, Ózdra, Kazincbarcikára. Ezekben a városokban az ipar által nyújtott munkahelyek óriási munkaerőt tudtak beszívni, az ingázás napi szintű volt. A hajnali órákban zsúfolásig megtelt vonatok, buszok szállították a dolgozókat a határai munkakeresésre, és természetesen hazafelé is. Akkoriban a kevésbé iskolázott szülők számára is volt munkalehetőség, a gyárakban segédmunkát, betanított munkát tudtak végezni. A családok életében a napi rendszeresség nyomán követhető volt: fizetésből éltek, a szülők munkába, a gyerekek iskolába jártak. Sok társadalmi probléma abból adódik, hogy ma sajnos már nem ez a jellemző. A rendszerváltás után fokozatosan megszűntek a munkahelyek, emberek ezrei kerültek utcára. Ennek hatását a mai napig érezzük. Sokan szakképesítés vagy kellő motiváltság hiányában nem találtak új munkát, számos családban egyáltalán nincs keresőképes személy. Ma már csak néhány olyan település van, ahol prosperáló munkahelyek működnek, de azok XXI. századi munkamorált, szakképzett munkaerőt igényelnek. A multcégek elvárásainak a potenciális

munkavállalók nagy része nem tud megfelelni, ezért gyakori, hogy még a próbaidő lejárta előtt felmondanak, vagy elküldik őket.

– Ebben a helyzetben él vagy inkább vegetál a helyi társadalom elég jelentős része, köztük a romák is. Az ő helyzetük talán még nehezebb. Milyen hatással van ez a családokra, a gyerekekre?

– A munkanélküliség, a szegénység nem csak roma kérdés, nagyon komoly társadalmi probléma. Vannak családok, ahol aluliskolázottságuk vagy motivátlanságuk miatt a szülők éveken át munka nélkül élnek. Életviteli problémákkal küszködnek, biztos jövedelemmel nem rendelkeznek, esetleges alkalmi munkákból és segélyekből, mélyszegénységben élnek. Sajnos az anyagi nehézségeken túlmenően ennek súlyos morális következménye is van. Generációk nőnek fel úgy, hogy nem látják a szüleiket munkába menni, hiányzik az életükből a rendszeresség, a kötelességtudat, a jövőkép, s ez fokozza a halmozottan hátrányos helyzetet. A munka világába való beilleszkedésüket számos, nagyon összetett tényező akadályozza. Ezeknél a családoknál fordul elő, hogy a gyerekek gyakran nem mennek iskolába, sok az igazolatlan hiányzásuk.

– A nehéz sorsú gyerekek esetében többféle fontos feladat háruul az iskolára, a pedagógusokra: a tananyag megismertetése mellett egyfajta szociális gondoskodás.

– Ezek olyan társadalmi problémák, amelyeket az iskola egyedül, sőt a segítő partnerekkel együtt sem képes megoldani. A sok hiányzás megfékezése érdekében együttműködünk az egészségügyi intézményekkel, a védőnői szolgálattal, a családsegítő vagy gyermekjóléti szolgálattal, sőt néhány településen a polgárőrökkel is, akik a tanítási időben csellenző gyerekekre figyelnek. Több oldalról próbáljuk őket segíteni. Közösen igyekszünk úrrá lenni a problémákon. A pedagógusok családlátogatók, személyes megbeszélések alkalmával segítik a családokat. Nagy öröm a tanárnak, ha az új tanévben már nem hiányzik annyit a diákja, aki az előzőben még sokszor távol maradt az órakeről. Sajnos a sokrétű odafigyelés ellenére is akad néhány család, ahol a gyerekek „krónikus” iskolakerülők maradnak, pedig ötven igazolatlan óra már büntetőjogi szankciót is magával von. A szegénység nem azonos a hátrányos helyzettel. A megfelelő szülői magatartással lehet kicsit kompenzálni a hátrányokat. Nagyon sokan nehéz körülmények között élnek, de a gyerekek tisztán járnak iskolába, illemtudóak. Restellik a szegénységüket, aggódnak azért, hogyan teremtik meg a feltételeket ahhoz, hogy a gyerekek iskolába járjon, mert meg akarnak felelni a társadalmi elvárásoknak, be akarnak illeszkedni.

– Működnek még a kistelepüléseken az iskolák?

– Mindenre van példa. A száz-kétszáz lakosú falvakból a gyerekek általában átjárnak a közeli nagyobb településen lévő körzeti iskolába. Van arra is példa, ahol az alsó tagozatos osztályokat helyben tanítják, egy nagyobb település tagiskolájaként működtetve. Ahol van annyi gyerek, hogy évfolyamonként egy-egy kis létszámú osztályt tudnak indítani, akkor ők ott helyben tudják elvégezni az alsó tagozatot. Olyan is előfordul, hogy két vagy három osztályt indítanak, ha összejön egy évfolyamnyi gyerek, akkor önálló osztályként működik, de a másik osztályba két évfolyam gyerekei járnak, összevontan. Közrejátszik a nagyobb települések iskoláinak elszívó hatása is, hisz vannak iskolák, ahol olyan lehetőségek

kel kecsegtetik a szülőket, hogy inkább azokba íratják be a gyermekeiket. Azok a szülők, akik találtak munkahelyet egy közeli kisvárosban, az ottani iskolába viszik a gyereket. Az esetek többségében tehát azok a gyerekek maradnak a kistelepülésen, akiknek a szülei nem dolgoznak, hisz helyben nincsen munkalehetőség.

– Mennyire lehet biztosítani ezekben az iskolákban a minőségi oktatást?

– Belülről láttam ezeknek az iskoláknak a működését, és kalapot lehet emelni az ott dolgozó pedagógusok és az ott folyó oktatás előtt. Példát mutatnak emberségből, pedagógiából, kitarásból, és ezt sajnos a társadalom nem tudja, nem értékeli. Csodálatos dolgokat tesznek, olyanokat, amiket más iskolákban, ahol más társadalmi csoportokból érkeznek a gyerekek, sem mindenhol. A pedagógusok ezekben az iskolákban nagy energiát fektetnek a munkájukba, a szülői háttérrel is pótolják. Igyekeznek meg-honosítani az alapvető higiénés szokásokat, megpróbálnak rendszert vinni a gyerekek életébe, segítik őket, hogy megfelelő módon szocializálódjanak. Ha jár a gyerek óvodába, ez előbb megtörténik. A pedagógusok első feladata az iskolába kerülő kis elsősökkel, hogy alkalmassá tegyék őket a tanulásra, a számolás és a betűvetés elsajátítására. Mindannyian nagy örömmel kezdjük a pályát, és mindent meg akarunk tanítani a diákoknak. De a társadalom olyan helyzet elé állít minket, a nehéz sorsú gyerekek tanítóit, hogy a tudásátadás előtt még meg kell teremtenünk a megfelelő körülményeket, ez a legnagyobb kihívás. Már most látjuk annak az új rendelkezésnek a várható negatív hatásait, amely kötelezően hat éves korra teszi az iskolakezdést, függetlenül attól, hogy a gyermek iskolaérett-e, vagy sem. Másik probléma, hogy sokszor a szülő – legyen bármilyen anyagi és társadalmi háttérrel rendelkező – elégedetlen lesz az iskolával, a tanárral, ha gyermekét, legfőképpen kincsét, kudarc éri. Márpedig ez előfordulhat. Ezt is tudnunk kell kezelni. Sosem a tananyag-közvetítéssel van problémájuk, hanem a beilleszkedés során adódnak gondok.

– A pedagógusokról beszélgetünk és a tanításról még szó sem esett. Csak arról, hogy ebben a társadalmi környezetben a tanításon kívül még milyen feladat hárul rájuk.

– Igen, miután megnyertük a szülőt és a gyermeket, hogy eljöjjön az iskolába, azért is meg kell küzdeni, hogy hatékonyan vegyen részt az órákon. A gyerekek motiválatlanok, nincs jövőképük. Kérdezik, hogy miért járjanak iskolába. Természetesen ennek az ellenkezőjével is találkozunk, ez lendíti tovább a pedagógust a mindennapokban. A tanítást csak játékosan lehet kezdeni, és szükséges a folyamatos módszertani megújulás. A tanórák minden percében meg kell küzdeni a gyerekek figyelméért, ami csak interaktív módon sikerülhet. Ehhez különböző ötleteket kell kitalálni, alkalmazkodva az aktuális osztályt alkotó tanulókhoz.

– A pedagógusok túlterheltsége és a bér sem vonzhatja a pályakezdeket.

– Mivel a társadalom nem látja, hogy mi is valójában egy pedagógus feladata, mennyit dolgozik – mert nem csak a tanítási órák jelentik az ő munkáját –, ezért sem tudják megítélni, mennyi bér illetné meg. A tehetséggondozást folytatók könnyebben érnek el sikereket, de a hátránykompenzációt végző pedagógusoknál látványosan nem mutatható fel a siker. Nem látható, mennyi munkát, energiát fektetnek be – ami nincsen arányban a fizetett munkaidővel. Jó lenne, ha a Pedagógusok Szakszervezete abban tudna hatékonyan segíteni, hogy a társadalom jobban lássa a valóságot, és a megítélésünk is ennek ismeretében alakuljon.

– Ezeknek a pedagógusoknak még több problémájuk van, mint társaiknak. Tisztában vannak-e azzal, hogy több esetben tudna segítséget nyújtani a szakszervezet?

– Ezt a munkát csak úgy lehet elviselni és mindennap megújulva végezni, ha a pedagógus érzi azt, hogy akikkel együtt dolgozik, azok segítően, támogatóan viszonyulnak hozzá. Ezekben a tantestületekben nincs rivalizálás, működik a belső tudásátadás, a jó gyakorlatok egymás közötti megosztása. Az egymásrataltságot közösségformáló erő, a kollégák igénylik, hogy ne csak munkahelyi környezetben legyenek együtt. Ezt egy jó szakszervezeti vezető jól koordinálja, programokat szervez: vannak közös főzések, kirándulások, családos összejövetelek. Így segítünk magunkon. Nagyon sok intézményben van szakszervezet, és elég nagy létszámarányú a tagság, de a fiatalokat nem sikerül bevonni. Pedig az is előfordul, hogy a fiatal kolléga örömmel részt vesz a programjainkon. Úgy gondolom, ez előbb-utóbb változni fog, mert rájönnek, hogy a tagságnak több a hozadéka, mint a vesztesége, mármint a tagdíj. Nem túl gyakori példa, de az is előfordul, hogy a szakszervezet nyújtotta ingyenes jogsegély-szolgáltatást azért kell igénybe venniük, mert a munkájuk során atrocitás érte őket, és a probléma csak jogi úton orvosolható. Ezekben az esetekben is számíthatnak a szakszervezetre.

– A nagyobb településeken, városokban is vannak sok tagot számláló, jól működő alapszervezetek?

– Igen, de a nagyobb települések iskoláiban dolgozó pedagógusoknak másfajta problémái és valószínűleg másfajta igényei vannak. Így a közösségi programjaikat is oly módon szervezik, ami a tagság igényeihez és lehetőségeihez illeszkedik.

– A szakszervezet érdekérvényesítő szerepéről mennyit tudnak a pedagógusok és az iskolákban dolgozók?

– Sok múlik a vezető személyiségén. Nemrégiben megkérdeztük a tagjainkat arról, miként vélekednek a lehetséges demonstrációkról. A várt visszajelzés kétszerese érkezett be. A kollégák, akik nem szakszervezeti tagok, hallottak erről a felmérésről, és ők is érdeklődtek. A 2016-os sztrájk idején, bár többen anyagi okokból nem vállalták a részvételt, de szolidaritásukat fejezték ki, és megköszönték, hogy helyettük is kiálltunk az ő érdekeiket is szolgáló célokért. A szakszervezet feladata az érdekérvényesítés mellett, hogy tájékoztassa a közvéleményt és a döntéshozókat is arról, milyen körülmények között dolgoznak a pedagógusok, akik teljes odaadással végzik az egész társadalom számára fontos feladatot: felkészítik a gyerekeket arra, hogy helytálljanak a munka világában. Mit gondolnak, meddig lehet a pedagógusok áldozatos munkájára megfelelő bérezés nélkül számítani?

– Mennyire jellemző a pedagógushiány ezeken a helyeken, ahol plusznehézséggel kell szembesülniük?

– Sokféle példa van arra, miért is marad egy tanár egy kistélepülés iskolájában. Persze sokakat az elhivatottság marasztal. Sokan, akik korábban, még akkor telepedtek le a faluban, amikor jobb körülmények voltak, építkeztek, megteremtették az egzisztenciájukat, és most ott van az otthonuk, ott maradnak, nem mennek tovább. Mondhatjuk, hogy a kényszer készíteti őket maradásra. Fiatalok kevesen jelentkeznek. Eljönnek az álláshirdetésre, és nem maradnak, vagy elmennek tanév közben, a pedagógushiány miatt könnyen találnak máshol állást. De olyan is akad szép számmal, aki kihívásnak érzi a feladatot, ha szolgálati lakást is kap – ez is előfordul – az vonzerő, akkor marad. De azt is hangsúlyoznom kell, hogy azok a pedagógusok, akik a kistélepüléseken dolgoznak, nagyon jó tantestületet alkotnak, a fiatalok könnyen beilleszkednek. Mindezek ellenére kevés a pedagógus. Ugyan megoldják a helyzetet, de ez nagyon nagy terhet ró az ott dolgozókra.

Gyermekszegénység: a legtöbb gyerek a legszegényebb családokban nevelkedik

A legutóbbi időben jelentősen csökkent a gyermekszegénység általános mértéke, a gyerekes családok anyagi helyzete eddig soha nem látott mértékben javult – állítja a Gyerekesély Közhasznú Egyesület a frissen megjelent kötetében, amelyben társadalomtudósok elemzik, milyen volt gyerekek lenni Magyarországon 2013 és 2017 között. Csakhogy szó sincs sikeres családpolitikáról, a javuló tendencia nem mindenkire érvényes. Csökkent ugyan a súlyos anyagi deprivaltságban élő gyerekek aránya – 32 százalékról 15 százalékra –, ám ezzel az értékkel Magyarország továbbra is hátul kullog az unióban: a 28 tagország közül csak négyben rosszabb ez a mutató. A társadalom legszegényebb 30 százaléka neveli a magyar gyerekek több mint felét.

A KSH által – a különböző fejlettségi mutatók alapján – válságövezeteknek tekintett régiókban él az ország lakosságának 10 százaléka, ahol a gyermekek közel fele szegény. Ez az arány semmit sem javult a vizsgált négy év alatt. A szegénységben élő családok esetében az alanyi jogon járó juttatások (családi pótlék, gyermekgondozási segély, foglalkoztatást helyettesítő támogatás) összegének befagyasztása, megszüntetése azt jelentette, hogy az e forrásból származó bevételek reálértéke csökkent. Márpedig a legszegényebb családok a bevételeik több mint felét állami juttatásokból, segélyszerű ellátásokból kapják, a családi adókedvezmény áldásaiból szinte egyáltalán nem részesülnek. Esetükben az egy főre jutó nettó jövedelem 2017-ben még a 32 ezer forintot sem érte el. A tanulmány szerint jelenleg mintegy 125–140 ezer gyerek él olyan háztartásban, amelyben senkinek sincs munkája.

Bár a kereső nélküli háztartásokban élő gyerekek aránya az utóbbi években a felére esett vissza, a legszegényebb szülők többnyire közfoglalkoztatottak (nyolcórás napi munka után nettó havi jövedelmük 2017-ben 54 ezer forint volt). Ez magasabb jövedelem ugyan a 22 800 forintos segélynél (foglalkoztatást helyettesítő támogatásnál), azonban a minimálbér kétharmadát sem éri el. Az alsó jövedelmi tizedben is javult a foglalkoztatottság, de a jövedelmek emelkedése nem követte az országos tendenciát.

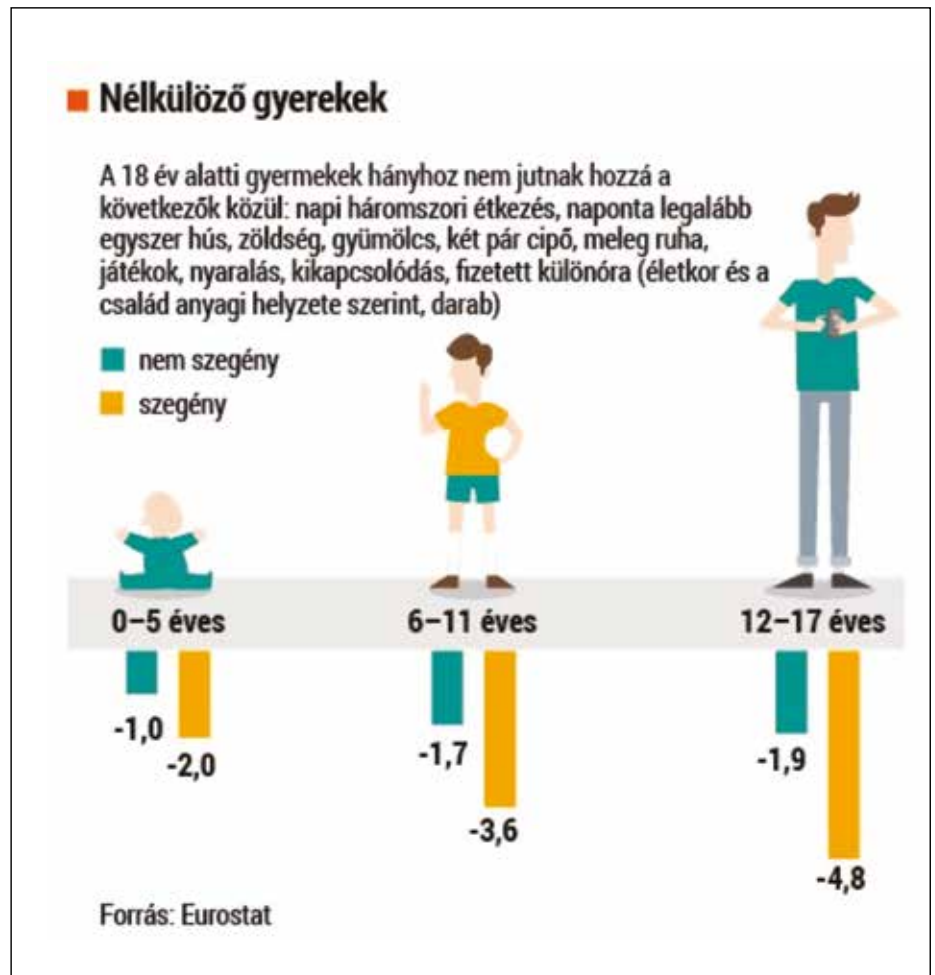
A minimálbér vagy a közfoglalkoztatás, különösen, ha mindkét szülő dolgozik, valamivel a szegénységi küszöb fölé emelheti a családot. Az életkörülményekben azonban többnyire nem okoz minőségi változást, amit az is jelez, hogy az általánosan használnál magasabb szegénységi küszöbvel (a mediánjövedelem 70 százaléka) számolva is mintegy 500 ezer gyerek él jövedelmi szegénységben. A legszegényebb gyerekek (a mediánjövedelem 40

százaléka alattiak) száma ismét emelkedni kezdett: 2017-ben már többen voltak (125 ezer fő), mint négy évvel korábban. A 2013 és 2017 közötti kismértékű javulás ellenére még mindig mintegy 100 ezer gyerek él véccé és fürdőszoba nélküli, 470 ezer gyerek súlyosan deprivált lakásban.

2017-ben a válságövezetekben élő gyermekeknek már csak kevesebb mint egy százalékról nyilatkoztak úgy a szülei, hogy nem jutnak napi háromszori étkezéshez. Köszön-

hető mindez az egyre szélesebb körben alkalmazott ingyenes gyermekétkeztetésnek, ami az érintett általános iskolás korosztályú gyerekek 90 százalékát eléri (ez nyaranta 77 százalékra csökken). Éhezés a roma gyerekek 15, a nem roma gyerekek 7 százalékánál fordul elő. Ennek megakadályozására elvben jó eszköz lehetne az ingyenes közétkeztetés, csakhogy ahhoz nem minden gyerek fér hozzá: az óvodába még nem járó 3 évesek és az iskolába már nem járó 18 év alattiak sem kaphatják meg. Az étkezést illetően a kutatók extrém példákkal is találkozottak: olyan családoknál is jártak, ahol a hónap végén többször is előfordult, hogy a környékbeli kóbor kutyákat ették meg. Emellett nemegyszer szembesültek azzal, hogy a családnál, ahol éppen jártak, semmiféle ennivaló nem volt.

(Forrás: hvg.hu)

Rengeteg diákot veszélyeztet lemorzsolódás

A szakközépiskolákban a legnagyobb a baj

Minden harmadik szakközépiskolás a lemorzsolódás határán billeg Borsod-Abaúj-Zemplén megyében az Oktatási Hivatal 2018/2019-es tanév első félévére vonatkozó adatai szerint.

A statisztikák alapján a megyében több mint nyolcezer tanulót – azaz a diákok 15,60 százalékát – veszélyeztette a lemorzsolódás a tanév első félévében. A korábbi időszakokhoz hasonlóan Nógrád és Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében sem sokkal jobb az arányok: Nógrádban majdnem kétezer tanulót (a diákok 15,51 százalékát), míg Szabolcsban közel hétezer iskolást (a tanulók 15,15 százalékát) fenyegeti a lemorzsolódás.

Ezek az arányok nagyjából megfelelnek a 2017/2018-as tanév második félévére vonatkozó eredményeknek – akkor Nógrádban 16,2 százalékos, Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében 15 százalékos, Borsodban 14,1 százalékos volt a nagyot rontó diákok aránya. A legkevésbé a budapesti (5,64 százalék), a Győr-Moson-Sopron megyei (6,75 százalék) és a Csongrád megyei (6,84 százalék) tanulókat veszélyezteti a lemorzsolódás.

Azokat a diákokat tartják veszélyeztetettnek ilyen szempontból, akiknek az eredménye az általános iskolában nem éri el a 3-as, közép fokú iskolában a 2,5-es átlagot, vagy a teljesítménye az előző tanévi átlageredményhez képest legalább 1,1 mértékű romlást mutat.

A nagyot rontók száma és aránya iskolatípusonként is eltérő. Nóg-

rád megyében hétezer általános iskolásból több mint ezerháromszáz diákot – a tanulók 19,11 százalékát – fenyegeti lemorzsolódás. Ez javulást jelent, a 2017/2018-as tanév második félévében ugyanis még minden ötödik nógrádi általános iskolás tartozott ebbe a kategóriába. 2018/2019-es tanév első félévi eredményei alapján Budapest teljesített a legjobban – itt az általános iskolások 5,52 százalékát érinti a probléma.

A szakközépiskolákban ennél rosszabbak az eredmények. A borsodi szakközépiskolákban 32 százalékos a lemorzsolódással veszélyeztetett tanulók aránya, míg az előző félévben ez 19,43 százalék volt. Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében minden negyedik szakközépiskolás rontott nagyot. A legkevésbé a Tolna megyei szakközépiskolásokat érinti a probléma, de még ott is minden tizedik diák érintett.

A gimnazisták közül kevesebben billegnek a lemorzsolódás határán, Győr-Moson-Sopron megyében például egészen extrém adat született: a közel nyolcezer tanuló közül csak harmincnégyet fenyeget a lemorzsolódás veszélye, de az érintett diákok aránya Vas, Tolna és Csongrád megyében sem éri el az egy százalékot. A szakgimnazisták körében nagyok a területi különbségek. Fejér megye a legveszélyeztetettebb: itt a diákok 21,04 százalékát – azaz minden ötödik diákot – érinti a probléma. Nógrád megyében a tanulók közel 15, Győr-Moson-Sopron megyében mindössze 6,15 százaléka tartozik a nagyot rontók táborába.

Állítsák vissza 18 évre a tankötelezettség korhatárát!

Ennek érdekében indítottak országos aláírásgyűjtést roma érdekvédők. Az akciót Setét Jenő, az Idetartozunk Egyesület vezetője jelentette be a Roma Büszkeség Napján. „Tanulni akarunk!” – idén ez volt a jelmondata a hetedik alkalommal meghirdetett felvonulásnak, amelyet ez évben először tartottak vidéken, a nógrádi megyeszékhelyen, Salgótarjánban. Azt is szeretnék elérni, hogy az érettségit adó intézményekben tanuló hátrányos helyzetű fiatalok is kaphassanak Szabóky Adolf-ösztöndíjat.

A rendezvényt az Idetartozunk Egyesület, valamint a Nógrád Megyei Cigány Kisebbségi Képviselők és Szószólók Szövetsége szervezte. Az előzetes bejelentkezések alapján nemcsak a környező településekről, hanem – egyebek mellett – a fővárosból, Borsod-Abaúj-Zemplén, Heves és Pest megyéből, de még Szlovákiából is érkeztek romák Salgótarjánba.

A tömeg rendőri felvezetéssel, zenélve és énekelve, roma zászlókat lengetve indult a városközpont felé. A vonulók időnként jelszavakat skandáltak:

„A szegregáció senkinek sem jó!”, „Oktatást, ne koplalást!”, „Opre, roma!” (Fel, romák!).

Útközben megemlékeztek az elhunyt salgótarjáni művészekről. Virágot helyeztek el Oláh Jolán és Balogh Balázs András festők, Szepesi József költő, író lakhelyénél, végül

pedig Balázs János festő, költő, író szobránál. A főtéren felolvasták a Salgótarjánban született Snétberger Ferenc üzenetét: a gitárművész hangsúlyozta, hogy mindenkit megillet az önbecsülés, az emberi méltóság és a jogegyenlőség.

(Forrás: Népszava)

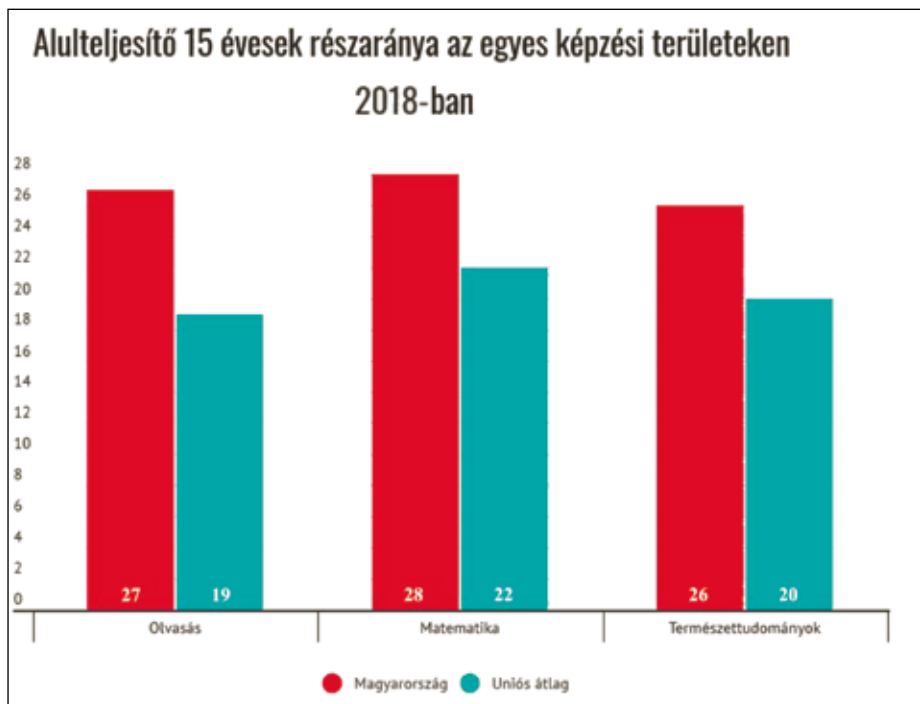

Európai Bizottság – Oktatási és képzési figyelő

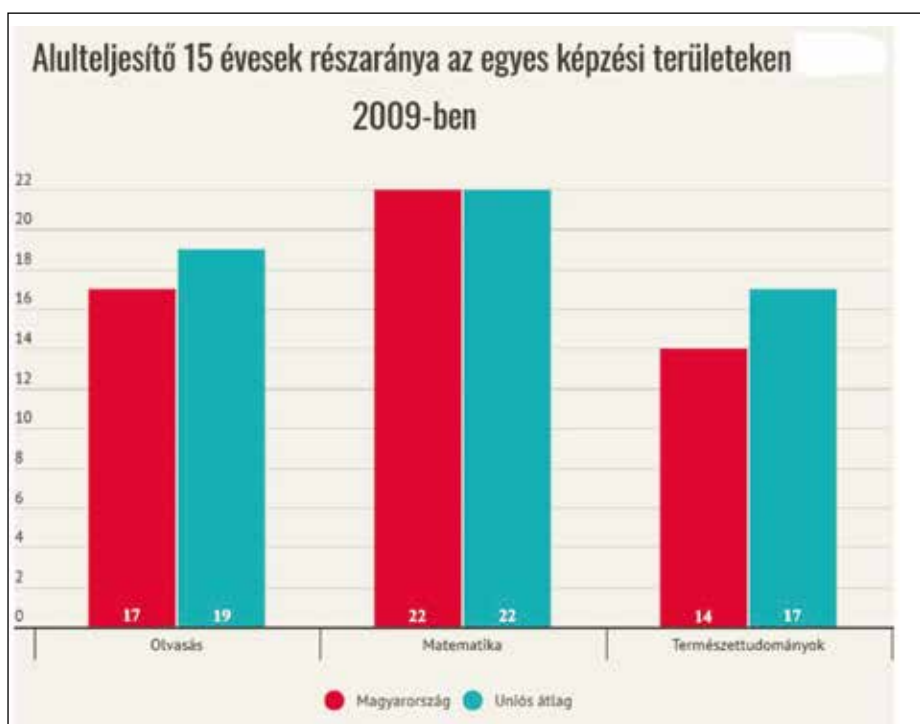
Az Európai Bizottság közzétette az oktatás és képzés fejlődését elemző, 2019-es adatokat rögzítő Oktatási és képzési figyelőjét.

A Magyarországról szóló országjelentésben többek közt szerepel, hogy a kora gyermekkori nevelésben és oktatásban részt vevő gyermekek számának növekedésével párhuzamosan az ezen a területen dolgozó pedagógusok képzettségi szintje is emelkedett.

A jelentésben szereplő statisztikák közül talán a leginkább elkésítőek az alábbi ábrán látható számok:

Mindez annak fényében még lehangolóbb, hogy az egyes értékek 2009-ben még így alakultak:

Minden negyedik magyar 15 éves nem képes egyszerű olvasási, matematikai és természettudományi feladatok megoldására. Azaz mint látható, a magyarországi arányok elképesztő mértékben romlottak kilenc év leforgása alatt, miközben az EU-s átlag szinte alig változott.

A tanárok munkával való elégedettsége viszont az uniós átlag alatt marad, illetve a jelentés felhívja a figyelmet arra, hogy hazánkban egyre nagyobb a tanárhiány, különösen a szegényebb régiókban és bizonyos tantárgyak esetében.

A jelentésben kiemelték, hogy Magyarországon idősödik a pedagógusállomány: 2017-ben 41 százalék volt az 50 év feletti tanárok aránya, míg a 30 év alattiaké csak 6 százalék. Megjegyezték továbbá, hogy bár az elmúlt években nőtt a tanárképzésre jelentkezők száma, de magas a lemorzsolódók aránya, és a diplomát szerzőknek kevesebb mint fele helyezkedik el a szakmájában. A hiány jelenleg a szegényebb, hátrányos helyzetű térségekben, a természettudományos tárgyakban és az idegen nyelvek területén, valamint a szakképzésben a legégetőbb. Kitértek arra is, hogy 2001 és 2006 között az alapfokú oktatásban 5 százalékról 15,8 százalékra, a felső középfokú oktatásban pedig 10,4 százalékról 22,8 százalékra emelkedett az egyházi iskolák aránya. Ugyanakkor bizonyos iskolákban egyre több a hátrányos helyzetű és roma diák: a 2008. évi 10 százalékról 15 százalékra nőtt 2017-re azon általános iskolák aránya, ahol a tanulók 50 százaléka vagy annál több roma származású. A jelentésben megjegyezték, hogy továbbra is magas a korai iskolaelhagyók aránya Magyarországon, főképp a hátrányos helyzetű térségekben és a szakképzésben. 2018-ban a korai iskolaelhagyók elmúlt években megnövekedett aránya 12,5 százalék maradt, miközben az uniós átlagérték csökkent. Az országjelentésben szó esik a magyarországi idegennyelv-oktatásról is: mint írták, a középiskolákban tanult idegen nyelvek száma elmarad az uniós átlagtól: a középfokú oktatásban a diákok 49 százaléka tanul kettő vagy annál több idegen nyelvet, míg az uniós átlag 59 százalék.

Szó esik a 9. és 11. évfolyamos diákokat érintő kéthetes külföldi nyelvtanfolyamokról is, azonban a jelentésben aláhúzzák, hogy a nyelvi tanulmányutak hatása valószínűleg korlátozottan fog érvényesülni, mivel egyre kevesebb a képzett nyelvtanár. A jelentés készítői kiemelték azt is, hogy a felsőoktatásban való részvétel szigorúbb feltételei valószínűleg visszaszorítják a felsőfokú végzettséggel rendelkezők arányát, pedig a 30–34 évesek körében a felsőfokú végzettségük aránya már 2018-ban is csak 33,7 százalék volt, ami jóval alatta marad a 40,7 százalékos uniós átlagnak.

(Forrás: 24.hu)

Az oktatás jövője, a jövő oktatása

(1. rész)

Marc Prensky 2001 októberében megjelent írásában¹ fogalmazta meg azt a tényt, hogy a mai oktatásban részt vevő diákok nem azonosak azokkal, akiknek mai oktatási rendszerünket tervezték. A világ elszárgult mellettünk, az oktatási rendszerünk statikus maradt, és ez válságba döntötte az egész rendszert. A negyedik ipari forradalom bekövetkezése után nem lehet a mai fiatalságot az első ipari forradalom után itt maradt módszerekkel és eszközökkel tanítani. A mai neoreneszánsz korban (amelyet az internet térhódítása határoz meg) nem engedhetjük meg magunknak, hogy újabb 10-15 évet pazaroljunk el egy statikus oktatási rendszer fenntartása érdekében. Az „alfa” generáció tagjai (az Y generációs szülők 2010 után született gyermekei) most fognak az iskolapadba ülni; nem engedhetjük meg magunknak, hogy egy újabb generációt engedjünk ki az iskolarendszerből úgy, mintha XIX. századi gyerekeket indítanánk el. Ebben az írásban néhány alapvető gondolatot szeretnék rendszerbe foglalni; nem új gondolatokat közreadni, hanem meglévőket átláthatóvá tenni.

Kiket, milyen gyermekeket is fog tanítani a XXI. század második évtizedében az alapfokú oktatási rendszer?² Az alábbiakkal jellemezhetnénk őket:

1. Az életvitelük hihetetlenül felgyorsult (ami öt perc alatt nem tudható meg, nem érthető meg, az már unalmas).
2. A képi világ számukra sokkal meghatározóbb, mint az írott anyag.
3. A szabályok betartása nekik nem fontos, a lényeg a megszokottól eltérő utak keresése, emiatt rendkívül innovatívak, de nem a XX. századi felfogás szerint.
4. A szabadság lételemük, a korlátozásokat nem tűrik, legfeljebb elviselik.
5. Véleményük szerint nem a tartalmi tudás, hanem az alkalmazás ismerete a legfontosabb.
6. Forgatókönyvekben gondolkodnak, nem trendekben.
7. Mindent egyénekre akarnak szabni.
8. Mindent meg akarnak vizsgálni (hihetetlen a tudásvágyuk, de ami nem érdekes számukra, azt azonnal el is felejtik). A lehető legegyszerűbb megoldást keresik, a túl bonyolult helyzeteket otthagyják. Azt a látszatot keltik magukról, hogy nincs kintartásuk.
9. Úgy tűnhet, hogy magányosak, de az online világban hihetetlen kapcsolatviláguk van (az X generáció tagjaihoz képest nyolc-tízszeres). Nagymértékű együttműködési kényszerük van az online világban.
10. Sokkal több időt töltenek az online világban, mint az offline világban.

11. Sokáig fognak a szülői házhoz ragaszkodni (mamahotel). A gyermekvállalás ideje még jobban kitolódik.
12. Egyszerre több tevékenység párhuzamosan végzését kedvelik.
13. A gondolkodásukban egyre nagyobb teret nyer a zöld szemlélet (ez nem tudatos viselkedés, csak a netvilág egyik hozadéka).
14. A többségük olyan tudással fog rendelkezni és olyan munkát végez majd, amely munkatípus/munkahely formájában napjainkban még nem létezik.
15. Sokkal nagyobb technikai és digitális tudással rendelkeznek majd, mint az őket megelőző korszakokban élők.
16. Étel fogyasztásuk, öltözködésük, viselkedési kultúrájuk szinte teljesen azonos lett, éljenek bárhol az internet által elérhető világban.

Természetesen a felsoroltak nem mindegyike lesz igaz minden gyermekre, mivel születési helye (családja szociális háttere) nagyban meghatározza az egy-egy tanulóra jellemzőket, különösen igaz ez Kelet-Közép-Európa (poszt-szocialista) országaira nézve.

A következő tisztázandó kérdéskör, hogy mit várunk el az oktatástól. Szándékosan hagytam ki a meghatározásból a nevelés szót, annak ellenére, hogy a nevelés tere a családokról egyre inkább áttevődik az oktatási intézményekre, mivel én az oktatás szerves részének tekintem a nevelést is. Öt érdekérvényesítő tényezőt tekintek az oktatás megrendelőjének: gyermekek, család, társadalom, gazdaság, politika.

A gyermekek számára a fenti 16 pontból egyértelműen lesűrhető, hogy használható, a mindennapi életben való boldogulást elősegítő tudást várnak el az iskolarendszertől.

A család, pontosabban a szülők legfontosabb elvárása, hogy az oktatási rendszer minél több terhet át tudjon venni, a lehető legnagyobb mértékben mentesítse a szülői házat a szocializációs folyamatoktól. Az iskolarendszer olyan tudást nyújtson, amely biztos jövőt adhat a gyermeknek. A társadalom legfontosabb elvárása, hogy az oktatás csökkentse az egyenlőtlenségeket. Ha ezt az oktatáspolitikát nem tudja rövid időn belül teljesíteni, akkor a társadalom kohéziós

1 http://goliat.eik.bme.hu/~emese/gtk-mo/didaktika/digital_kids.pdf

2 <http://www.magyardiplo.hu/index.php/2436-oktatas-a-gutenberg-galaxis-utani-korszakban>

ereje megroppan, és súlyos társadalmi problémák lépnek fel. Hangsúlyozni szeretném, hogy az oktatás önmagában képtelen a probléma megoldására, csak sokkal tágabb körű összefogás (a szociális szféra, a munka világa, az egészségügy) révén lehet megoldást találni, a politikai akaratról nem is beszélve. Azt viszont ki kell jelentenem, hogy az oktatás nem tudja befolyásolni a társadalom szerkezetét, csak utat nyithat az egyének felemelkedése előtt. A középosztály bővüléséhez, az esélyegyenlőtlenségek leküzdéséhez a magas szintű oktatás megteremtése csak szükséges, de nem elegendő feltétel. A gazdasági élet szereplői azt várják el, hogy

szan mozognak a digitális világban. Az ilyen típusú munkaerőt a gazdaság nem tudja vagy nem akarja megfizetni, és kevés olyan vállalkozó van, aki ilyen munkaerőt is foglalkoztatna, pedig a hazai gazdaságot ez a szektor tudná igazán fejlődő pályára állítani. Ez az a tény, amit az MTA sem mer kimondani, amikor a jelenlegi oktatáspolitikát kritizálja. Ez az ellentmondás nagyszabású konfliktushoz vezet majd, bár vita csak a szakmai berkeken belül folyik, és még nem érte el a társadalom és a politika ingerküszöbét. A folyamatnak része a magas kivándorlási ráta a 20–40 éves korosztály körében. A politika elvárása az oktatástól a saját rendszere legitimitásának, saját társadalmi bázis-

kompetenciáktól. A közösségi portálok és játékok kivételével másra nem tudják, nem akarják használni okos eszközeiket, meglepően sok luddita van köztük.

- Digitális bevándorlók oktatják a digitális bennszülötteket. A pedagógusok jelentős része nagyon sokat tesz a különbségek leküzdése érdekében, de zsigereik mélyén ott van a másként gondolkodás. Nagy a tanárképzés lemaradása ezen a területen, itt kell a legnagyobb változásokat elérni, hiába van jelen a Z generáció a felsőoktatásban.
- A diákok számára napjainkban az iskola érdektelenné vált. Úgy járnak iskolába, mint ha megjelenésükkel szívességet tennének az oktatásnak. Nem tud a rendszer mit kezdeni a sok alulmotivált gyermekkel.
- Az életben való boldoguláshoz alig van köze annak, amit tanítunk. (Kiváló kémiai ismeretekkel rendelkező emberek a homeopátiás gyógyszerek legnagyobb vásárlói.)
- Ha keveset tudnak a diákok, akkor még többet tanítunk nekik.
- A tudás nem válik koherenssé. Nem véletlen a finnek kísérlete a tantárgyi szerkezet felszámolására. Miért kell fizikából és földrajzból is csillagászati ismereteket tanítani? Miért kell külön tanítani történelemből, irodalomból, művészetekből a reneszánsz kort?
- El kell engedni az egységes műveltség és tudás kánonját. Az ismeretanyagok exponenciálisan növekednek. Az iskolarendszer nem tud lépést tartani ezzel a növekedési tempóval. Állandó háború dúl, hogy melyik tantárgyból mit és mennyit kell tanítani, ezért újra kell gondolnunk az egész tantervi rendszerünket, amihez nagyfokú politikai bátorság kell, hisz a változás rendkívül sok érdeket fog sérteni.
- A régi pedagógia eszköztárát nem lecserélni kell, hanem újjal bővíteni.
- A soft skillket (emóció, motiváltság, együttműködés, kommunikáció, kreativitás stb.) nem tudjuk az oktatásba megfelelően integrálni.
- Kelet-Közép-Európában jókora bizalmi és együttműködési hiány van.
- Hatalmas társadalmi szakadék alakult ki, amely a szegregáció melegágya. A legnagyobb társadalmi ütközet, ellenállás a szegregáció felszámolása mentén várható.
- A digitális eszközök önmagukban nem fogják megújítani az oktatást. Új gondolkodásmódra van szükség, az új módszerek integrálása révén.

Totyik Tamás

(A cikk 2. részét a decemberi lapszámban olvashatják.)

az oktatási rendszer oldja meg a foglalkoztathatósághoz szükséges ismeretek átadását. Itt azzal az alapvető problémával szembesülünk, hogy a gazdaság szereplőinek rövid távú érdekei sokkal fontosabbak (és erősebb érdekvényesítők is), mint a társadalom hosszú távú érdekei. A hazai tőkének olcsó munkaerőre van szüksége, nem jól képzett, mobilis munkaerőre. Az összeszerelő üzemekben dolgozóknak nem kell nagyfokú szakudással rendelkezniük, csak legyenek könnyen betaníthatók. A XXI. század gazdaságának ezzel szemben jelentős szakértelmet igénylő munkafolyamatokat átlátó szakemberekre lenne szüksége, akik otthono-

sának megerősítése, ez különösen Kelet-Közép-Európa országaira jellemző. Ezzel a résszel nem szeretnék bővebben foglalkozni.

Néhány tévhitet és gondot fel kell még sorolnom, amely az átalakulás útjában áll:

- A digitális világ nem csökkenti a társadalomban meglévő különbségeket. A digitális szakadék még nagyobb lett, a születés pillanata még jobban meghatározza a gyermeket jövőjét, mint valaha a történelem során.
- A fiatalok fogékonyak a digitális világra. Ez önmagában igaz, de felhasználási szokásaik sok esetben távol állnak az elvárt digitális

Érkezik-e a tanárutánpótlás?

Tanár szakosok és terveik

Mihályi Fruzsina, ez a fiatal lány alapította meg másodmagával a huszonéveseket sújtó problémákkal foglalkozó 20on.hu-t, amely nemrég 243, osztatlan tanár szakon végzett hallgatót – 127-et budapesti, 116-ot pedig vidéki egyetemekről – kérdezett meg arról, terveznek-e a jövőben a pályán maradni.

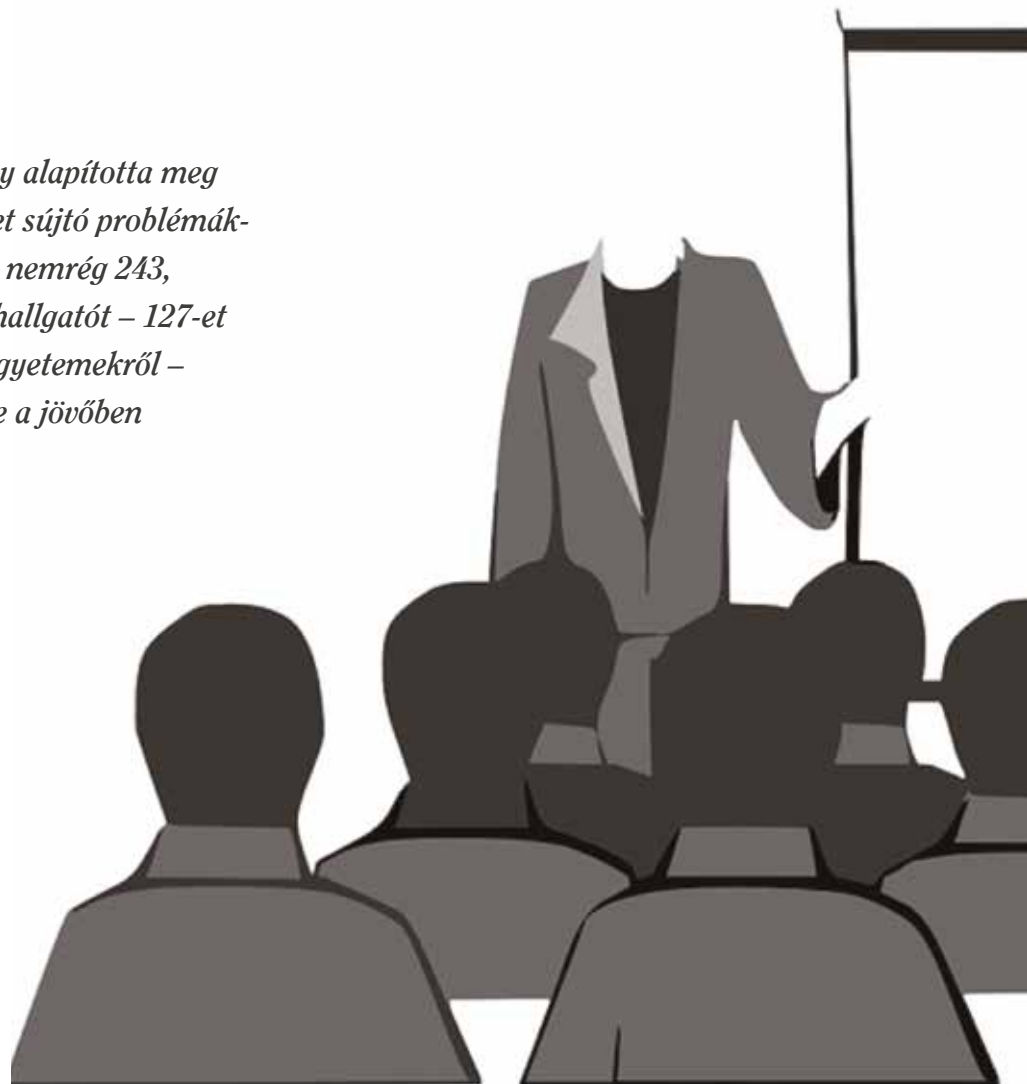
Sokan jelentkeznek tanárnak, de hányan lesznek tényleg azok?

2018 szeptemberében látott napvilágot a Nemzeti Pedagógus Kar vésztőló adatókat tartalmazó helyzetelemzése, melyből kiderült, hogy a 2013-ban végzett tanárok közel egyharmada mára elhagyta a pedagóguspályát. Aggodalomra azonban nem csak a fiatal pályaelhagyók adnak okot. „Jelenleg a pedagógusok majdnem fele 50 és 65 év között van, az elkövetkező 15 év alatt legalább 70 000 pedagógus éri el a nyugdíjkorhatárt. Az előző években a pedagógusképzésben végzettek mindegyikének a pályán kellene maradnia ahhoz, hogy fedezni lehessen a hiányt” – írták helyzetértékelésükben.

Jobb a helyzet az osztatlan képzéssel?

A 2013-ban végzők még a régi osztott képzésben tanultak, az első osztatlanosok tavaly kaptak diplomát. Vajon pozitívabb kilátásokat biztosít-e az új képzési forma, vajon többen terveznek-e a pályán maradni a jövőben?

Válaszadóink harmada egészen biztosan tanárként tervezi a jövőjét. Közülük azonban vannak, akik csak kényszerből mennek pedagógusnak, ugyanis aláírták a Klebelsberg képzési ösztöndíjprogramjának szerződését.

A válaszadók kétharmada kifejezetten bizonytalan a jövőt illetően. Sokan közülük ugyan szeretnének tanárok lenni, az anyagi nehézségek miatt mégis lemondtak már az álmukról. Sokan vannak azok is, akik rész munkaidőben ugyan a pályán maradnak majd, de terveik szerint pénzt keresni más-hová is elmennek.

Mihályi Fruzsina azt javasolja, mindenki döntse el maga, vajon normális-e, hogy a tanárjelöltek többsége nem tekinthet főállást biztosító lehetőségként egy olyan végzettségre, amiért öt-hat évet tanulnak az egyetemen.

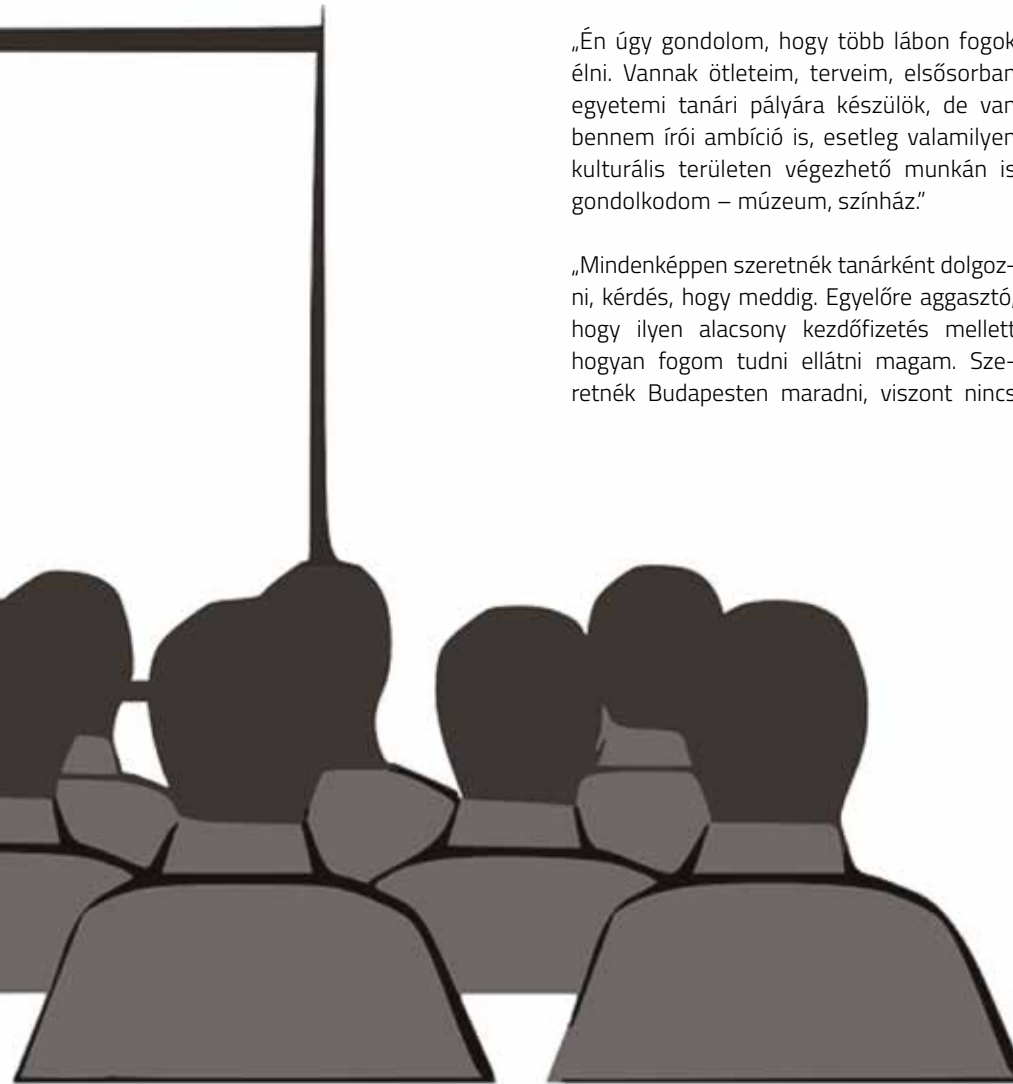
No de következzenek a hallgatók és szavaik! Lássuk, milyen válaszok érkeztek a „Tanárként képzeled el a jövődet?” kérdésre!

Akik még nem adták fel, hogy pedagógusok lesznek

„Szeretnék pár évig megpróbálkozni a tanítással, aztán ha nagyon úgy látom, hogy nem haladok vele sehova (például szeretnék elköltözni a szülőktől, ehhez kell egy bizonyos anyagi szint), akkor lehet, hogy pályaelhagyóként végzem, és valamit az angollal kezdek valahol, nettó 200 ezer körül.”

„Szeretnék még egy képzést elvégezni, hogy legyen B terv, de tanárként szeretnék alapvetően dolgozni.”

„Tanárként képzelem el a jövőmet, de csak azért, mert van egy élettársam, aki elegendőt keres ahhoz, hogy az én fizetésem egyfajta kiegészítő

kek világgépének tágítását, mellette pedig valamivel szeretnék pénzt keresni.”

„Én úgy gondolom, hogy több lábon fogok élni. Vannak ötleteim, terveim, elsősorban egyetemi tanári pályára készülök, de van bennem írói ambíció is, esetleg valamilyen kulturális területen végezhető munkán is gondolkodom – múzeum, színház.”

„Mindenképpen szeretnék tanárként dolgozni, kérdés, hogy meddig. Egyelőre aggasztó, hogy ilyen alacsony kezdőfizetés mellett hogyan fogom tudni ellátni magam. Szeretnék Budapesten maradni, viszont nincs

diploma megszerzéséhez, annál kevésbé képzelem el magam az oktatásban.”

„Tanítani szeretnék, de nem tudom, meg tudok-e majd élni belőle. F fiatal vagyok, szeretnék családot, házat, autót, de egyelőre kilátástalannak érzem a helyzetem, mert (kezdő) tanári fizetésből megélni sem igazán lehet, félrerakni pedig végképp nem.”

„Nagyon szeretnék tanár lenni (ezért tanulok 6 évig, más, 3 éves szak helyett), de ha nem növekedik a fizetés, nem lehetek tanár, mert éhen halok.”

Akik biztosan nem fognak tanítani

„Szerencsére a jó eredményeim és a nyelvtudásom miatt kutathatok az egyik intézetnél, így nem kell tanárnak állnom diplomázás után, hála a jó égnek.”

„Még a Mekiben is többet keresnék...”

„Tanárnak lenni luxus. Kell hozzá egy mecénás, például egy gazdag férj. Egyelőre nincs. Szégyen, hogy a nemzet így hálálja meg a pedagógusok szívvel-lélekkel végzett munkáját, hogy még éhen halni sem lehet ennyi fizetésből, nemhogy lakást bérelni, netán fenntartani.”

„Pultoslányként kétszeresét keresem a dícső tanári fizetésnek. Még nyolc általános sem szükséges hozzá, nemhogy mester-szakos diploma felsőfokú nyelvvizsgálóval. Röhej.”

„Már a tanári képzést sem fejezem be. Műszáj átmennem olyan szakra, ami megélhetést tud biztosítani nekem és a családomnak.”

„Nem. Abszolút nem. Amint lediplomáztam, menekülök is a pályáról. Egy gyors átképzés valami másra (bármilyen másra), ez a tervem. Vagy nem is kell átképeznem magam nagyon semmi másra, mert bármilyen szakképzettség nélkül képes vagyok már többet keresni, mint kezdő tanárként a közoktatásban. És ezzel el is búcsúzom a katedrától, még mielőtt igazából felléptem volna rá. Ha nagyon hiányzik az iskola, majd elmegyek takarító-nőnek az egyikbe (mert már ők is többet keresnek, mint a kezdő tanár).”

fizetés legyen az életünkben, abban a 6 évben, amíg gyakornokként vagyok számon tartva.”

„Amíg ledolgozom a Klebelsberg-ösztöndíjas éveimet, biztosan tanítok, de ha azalatt nem hozza valami vissza az életkedvemet és nem építi újra szegény, összetört illúzióimat, akkor utána valami nyugisabb (és jövedelmezőbb) munka után nézek.”

„Igen, de nem itthon. Nagy szerencsémre otthon lakhatok, ám amennyiben el is akarom kezdeni a saját életemet, nem mehetnek tanárnak.”

Akik tudják, hogy másodállásra is szükségük lesz

„Tanárként élvezném a szakmát és a gyere-

ingatlanom a környéken. Egy garzonlakás bérleti díja viszont a kezdő tanári fizetéssel vetekszik, ami elég lehangoló. Ez azt jelenti, hogy kénytelen leszek magántanításból finanszírozni a szükséges élelmiszereket. És a megtakarítás még a látóhatáron sincs... Ilyen feltételekkel nem tudom, meddig tudom lelkiismeretesen, igényesen végezni a munkámat, kiégés nélkül.”

Akik szívesen tanítanának, de valószínűleg nem engedhetik meg maguknak

„Én szerettem volna tanítani. Azért választottam a pályát. De a pedagóguséletpályamodell semmilyen szinten nem vonz, kevesebb munkával, több megbecsüléssel ezer másik helyen kapkodnának értem, a fizetés duplájáért. Ezért minél közelebb kerülök a

MIT VESZÍTENEK AZ ÉRINTETT MUNKAVÁLLALÓK AZ ÚJ SZAKKÉPZÉSI TÖRVÉNY ELFOGADÁSA ESETÉN?

Miben „jobb” a munkavállalók számára a Kjt., mint az Mt.?

Összeállítás a teljesség igénye nélkül

2019. október 29-én benyújtották az új szakképzési törvény tervezetét, amely az Országgyűlés honlapján az Irományok között T/7843. számon tanulmányozható.

Nagy az izgalom, tájékozatlanság a tekintetben, hogy mit jelent a szakképzésben foglalkoztatottak számára, ha a Kjt. hatálya alól az Mt. hatálya alá kerülnek. Természetesen a törvénytervezet elfogadását – remélhetőleg (!) – még nagy viták fogják megelőzni. Ezzel az összeállítással szeretném bemutatni – mint azt a cím is jelzi, a „teljesség igénye nélkül” –, mit is jelent a Kjt. védelmének elvesztése.

1. Az Mt.-ben megállapodás kérdése, a Kjt.-ben csak szigorú feltételek mellett létesíthető határozott idejű jogviszony.

Kjt. 21. §

(1) A közalkalmazotti jogviszony határozatlan időre történő kinevezéssel és annak elfogadásával jön létre. A kinevezést és annak elfogadását írásba kell foglalni.

(2) Közalkalmazotti jogviszony – ha törvény eltérően nem rendelkezik –

a) helyettesítés céljából, vagy

b) meghatározott munka elvégzésére, illetve feladat ellátására

létesíthető határozott időre történő kinevezéssel.

(3) A kinevezési okmányban tartalmaznia kell a közalkalmazott munkakörét, a besorolásának alapjául szolgáló fizetési osztályt és fokozatot, az illetményét és a munkavégzés helyét. A tárgyév március 1-jétől a következő év február végéig terjedő időszakra vonatkozó havi illetmény és a havi rendszeres illetménypótlékok együttes összege nem haladhatja meg a Központi Statisztikai Hivatal által hivatalosan közzétett, a tárgyévet megelőző évre vonatkozó nemzetgazdasági havi át-

lagos bruttó kereset tízszeresét. A kinevezési okmányban más, a közalkalmazotti jogviszonyt érintő kérdés is meghatározható.

(5) A közalkalmazotti jogviszonyt határozatlan idejűnek kell tekinteni, ha a határozott időre történő kinevezés nem felel meg a (2) bekezdésben foglaltaknak.

A Kjt. 21. §-át kiegészítették egy új, (5) bekezdéssel, amely előírja, hogy a közalkalmazotti jogviszonyt határozatlan idejűnek kell tekinteni, ha a határozott időre történő kinevezés nem felel meg a Kjt. 21. §-ának (2) bekezdésében foglalt, a határozott idő kikötésére vonatkozó feltételeknek – vagyis, ha azt nem helyettesítés céljából vagy meghatározott munka elvégzésére, illetve feladat ellátására kötötték ki. A közalkalmazottnak e rendelkezésre alapozva lehetősége van a munkaügyi bíróság előtt kérni, hogy a bíróság állapítsa meg, hogy a közalkalmazotti jogviszony a törvényi feltételek fennállásának hiányában határozatlan időtartamra jött létre.

2. A Kjt. hatálya alól az Mt. hatálya alá történő ún. jogállásváltás csak szigorú egyeztetési kötelezettséget is meghatározó garanciális szabályok mellett történhet.

Kjt. 25/A–25/C §

25/A § (1) Ha a munkáltató személye azért változik meg, mert az alapító vagy a munkáltató döntése alapján a munkáltató egésze vagy egy része (szervezeti egysége, anyagi és nem anyagi erőforrásainak vagy feladat- és hatáskörének meghatározott csoportja) az Mt. hatálya alá tartozó munkáltató számára kerül átadásra, a munkáltató átadásra kerülő szervezete vagy tevékenysége keretében foglalkoztatott közalkalmazott közalkalmazotti jogviszonya az átadás időpontjában megszűnik.

(2) Az átadó és az átvevő munkáltató legkésőbb az átadást megelőzően harminc nappal korábban köteles tájékoztatni a közalkalmazottat, a munkáltatónál képvi-

selettel rendelkező szakszervezetet és a közalkalmazotti tanácsot (közalkalmazotti képviselőt) az átadás

a) időpontjáról,

b) okáról és

c) közalkalmazottakat érintő jogi, gazdasági és szociális következményeiről, továbbá köteles a szakszervezettel és a közalkalmazotti tanáccsal (közalkalmazotti képviselővel) konzultációt kezdeményezni a közalkalmazottakat érintő tervbe vett egyéb intézkedésekről. A konzultációnak ki kell terjednie az intézkedések elveire, a hátrányos következmények elkerülésének módjára, eszközére, továbbá a következmények enyhítését célzó eszközökre.

(3) A (2) bekezdésben meghatározott tájékoztatással egyidejűleg az átadó és az átvevő munkáltató köteles írásban tájékoztatni a közalkalmazottat arról, hogy az átadást követően a közalkalmazott foglalkoztatását az átvevő biztosítja. A tájékoztatásnak tartalmaznia kell a további foglalkoztatást biztosító munkaszerződés tartalmi elemeire vonatkozó ajánlatot. Az ajánlatot a 25/B § rendelkezéseire figyelemmel kell megtenni. A tájékoztatásnak tartalmaznia kell azokat a kötelezettségeket is, amelyeknek a közalkalmazott a jogviszony létesítését követően a jogviszonya fenntartása érdekében köteles eleget tenni.

(4) Ha a (2) bekezdésben meghatározott időpontban az átvevő munkáltató meg alapítására még nem került sor, az átvevő munkáltató számára a (2) és (3) bekezdésben előírt kötelezettség teljesítése az átvevő munkáltató alapítóját terheli.

(5) A közalkalmazott – a (7) bekezdésben meghatározott esetet kivéve – a (3) bekezdésben meghatározott tájékoztatás kézhezvételétől számított tizenöt napon belül az átadó munkáltatónak írásban nyilatkozik, hogy az átvevő munkáltatónál történő további foglalkoztatásához hozzájárul-e. Ha a közalkalmazott az előírt határidőn belül nem nyilatkozik, úgy kell tekinteni, mintha nem járulna hozzá a további foglalkoztatásához.

(6) Ha a közalkalmazott az átvevő munkáltatónál történő további foglalkoztatásához nem járul hozzá, az átadó munkáltató az átadás napjával köteles írásban

értesíteni a közalkalmazottat a közalkalmazotti jogviszony (1) bekezdés szerinti megszűnéséről, valamint köteles a közalkalmazott számára a 37. § (2) és (4)–(6) bekezdése alkalmazásával megállapított végkielégítést – határozott idejű jogviszony esetén a 27. § (2) bekezdésében meghatározott távolléti díjat – megfizetni. (7) Ha a munkáltató személye azért változik meg, mert az alapító a költségvetési szerv útján ellátott közfeladatot

a) az alapító közvetett vagy közvetlen, legalább többségi befolyása alatt álló, vagy

b) az államháztartásról szóló törvény szerint az alapításra jogosult szerv által alapított és annak közvetett vagy közvetlen, legalább többségi befolyása alatt álló

gazdasági társaság utódszervezet vagy alapítvány részére adja át közfeladat-ellátási és továbbfoglalkoztatási kötelezettséggel, a közalkalmazotti jogviszony megszűnik, és a megszűnését követő nappal az új munkáltatóval munkaviszony létesül. Ebben az esetben az átadó és átvevő munkáltatók tájékoztatási kötelezettsége kizárólag a (2) és (3) bekezdésben foglaltakra kiterjedően áll fenn. A munkaviszony tartalmi elemeit az e bekezdésben foglaltak szerint adott tájékoztatás és a 25/B. § rendelkezései alapján kell meghatározni és legkésőbb az átadás napjáig írásba foglalni.

25/B § (1) Ha a közalkalmazott az átvevő munkáltatónál történő további foglalkoztatásához hozzájárul, az átvevő munkáltató köteles a közalkalmazottal munkaszerződést kötni. A munkaszerződés megkötése során az átvevő munkáltatót köti a 25/A. § (3) és (4) bekezdése alapján adott tájékoztatás, az abban foglaltaktól csak a közalkalmazott kifejezett hozzájárulásával lehet eltérni. Az átadó munkáltató az átadás napjával köteles írásban értesíteni a közalkalmazottat a közalkalmazotti jogviszony 25/A § (1) bekezdése szerinti megszűnéséről.

(2) Ha az átvevő munkáltatónál munkaviszony létesül, a munkaszerződés alapján a közalkalmazott munkabére (alapbérének, bérpótlékainak és egyéb bérelemeknek együttes összege) nem lehet alacsonyabb mértékű, mint az átadást megelőzően irányadó illetményének és a jogszabály, valamint kollektív szerződés alapján járó illetménypótlékainak együttes összege, kivéve, ha valamely közalkalmazotti illetménypótlék megállapításának alapjául szolgáló körülmény a munkaszerződés megkötését követően már nem áll fenn. Az alapbérbe a közalkalmazotti illetménypótlékok beépíthetők.

(3) Határozatlan időtartamú közalkalmazotti jogviszony esetén – eltérő törvényi rendelkezés hiányában – az átvevő munkáltatónál határozatlan időtartamú jogviszonyt kell létesíteni. Teljes munkaidőben történő foglalkoztatás esetén az átvevő munkáltatónál teljes munkaidős jogviszonyt kell létesíteni. Az átvevő munkáltatónál létesítendő jogviszony tekintetében próbaidő nem köthető ki.

(4) Az átvevő munkáltatóval létesített munkaviszonyra az Mt. rendelkezéseit kell alkalmazni azzal az eltéréssel, hogy a közalkalmazottnak az átadó munkáltatónál közalkalmazotti jogviszonyként elismert idejét úgy kell tekinteni, mintha azt az átvevő munkáltatónál töltötte volna el.

(5) Ha a munkaszerződés megkötésével létesített jogviszony megszűnése vagy megszüntetése esetén a közalkalmazottat felmondási idő, valamint végkielégítés illeti meg, annak mértékét az átadó és az átvevő munkáltatónál jogviszonyban töltött idő együttes tartamának figyelembevételével, a jogviszonyra irányadó szabályok alapján kell megállapítani. Ettől eltérően a felmondási időt, valamint a végkielégítés mértékét az átadó és az átvevő munkáltatónál jogviszonyban töltött idő együttes tartamának figyelembevételével és e törvénynek az átadás napján hatályos szabályai szerint kell megállapítani, ha az a közalkalmazottra nézve kedvezőbb.

25/C § (1) A 25/A §-t és a 25/B §-t, valamint a (4)–(13) bekezdést nem kell alkalmazni, ha a 25/A § (2) bekezdése vagy az (5) bekezdés szerinti időpont előtt

a) tett munkáltatói vagy közalkalmazotti egyoldalú jognyilatkozat, vagy

b) megkötött megállapodás – ideértve az áthelyezést is – alapján a közalkalmazotti jogviszony a 25/A § (2) bekezdése vagy az (5) bekezdés szerinti időpontot követően megszűnik. Az a)–b) pont szerinti, a 25/A § (1) bekezdésében vagy a (4) bekezdésben foglalt időpont előtti jognyilatkozattal vagy megállapodással kapcsolatban a közalkalmazott által kezdeményezett munkaügyi jogvita

esetén a 25/A § (1) bekezdésében vagy a (4) bekezdésben foglalt időpontot követően az átadó helyébe az átvevő munkáltató lép, valamint ezen időpont után a keresetlevelet az átvevő munkáltató ellen kell előterjeszteni.

(2) Az (1) bekezdés szerinti esetben az átadás 25/A § (1) bekezdésében vagy a (4) bekezdésben meghatározott időpontját követően a közalkalmazottat az átvevő munkáltatónál munkavégzési kötelezettség nem terheli, továbbá a korábbi megszüntető nyilatkozat vagy megállapodás alapján az átadás és a jogviszony megszüntetésének időpontja közötti időtartam alatt esedékes díjazást, valamint juttatást az átadó munkáltatónak – a jogviszony megszüntetésével összefüggő juttatások kifizetésére vonatkozó szabályok alkalmazásával – legkésőbb az átadás időpontjában ki kell fizetnie. Ezek összegét – e törvény eltérő rendelkezése hiányában – a távolléti díj alapulvételével kell meghatározni.

(3) A közalkalmazotti jogviszony jogellenes megszüntetése esetén – ha a közalkalmazottat eredeti munkakörében kell továbbfoglalkoztatni – az átvevő munkáltató köteles az ítélet jogerőre emelkedésekor a 25/A §-ban és a 25/B §-ban, valamint a (4)–(13) bekezdésben foglaltak megfelelő alkalmazásával az állásfoglalási és foglalkoztatási kötelezettséget teljesíteni. Az átvevő munkáltató a 25/A § (2)–(3) bekezdése, és az (5) bekezdés szerinti tájékoztatási kötelezettséget a jogerős ítélet közlésétől számított tizenöt napon belül köteles teljesíteni.

3. „Kötött” felmentési okok alapján lehet csak felmentéssel megszüntetni a közalkalmazotti jogviszonyt.

Kjt. 30. § (1)–(3) bekezdés

(1) A munkáltató a közalkalmazotti jogviszonyt – a 30/A–30/D §-ban és a 32. §-ban foglalt korlátozással – felmentéssel akkor szüntetheti meg, ha

a) megszűnt a munkáltatónak az a tevékenysége, amelyben a közalkalmazottat foglalkoztatták;

b) az Országgyűlés, a kormány, a költségvetési fejezetet irányító szerv vezetője, a központi költségvetési szerv vezetője vagy az önkormányzati képviselő-testület döntése alapján a munkáltatónál létszámcsökkentést, illetve átszervezést kell végrehajtani, és emiatt a közalkalmazott további foglalkoztatására nincs lehetőség;

c) a közalkalmazott munkaköri feladatainak ellátására tartósan alkalmatlanná vált vagy munkáját nem végzi megfelelően;

d) a közalkalmazott a felmentés közlésének, illetőleg legkésőbb a felmentési idő kezdetének napján nyugdíjasnak minősül [Mt. 294. § (1) bekezdés g) pont].

(2) A munkáltató a felmentést köteles megindokolni. Az indokolásból a felmentés okának világosan ki kell tűnnie, és a munkáltatónak kell bizonyítania, hogy a felmentés indoka valós és okszerű.

(3) Ha az (1) bekezdés c) pontjában meghatározott alkalmatlanság a közalkalmazott munkavégzésével vagy magatartásával függ össze, a felmentés előtt lehetőséget kell adni számára a vele szemben felhozott kifogások elleni védekezésre, kivéve, ha az eset összes körülményeiből következően ez a munkáltatótól nem várható el.

4. A nők kedvezményes – 40 év munkaviszony utáni – nyugdíjazására jogosult közalkalmazotti jogviszonyának kérelemre, felmentéssel történő kötelező megszüntetése.

Kjt. 30. § (4)–(5) bekezdés

(4) A közalkalmazotti jogviszonyt felmentéssel meg kell szüntetni, ha a társadalombiztosítási nyugellátásról szóló 1997. évi LXXXI. törvény 18. § (2a) bekezdésében foglalt feltételt legkésőbb a felmentési idő leteltekor teljesítő közalkalmazott kérelmezi.

(5) A társadalombiztosítási nyugellátásról szóló 1997. évi LXXXI. törvény 18. § (2a) bekezdésében foglalt feltétel megállapításához szükséges jogosultsági időt a nyugdíjbiztosítási igazgatási szerv határozatával kell igazolni.

5. Állásfoglalási kötelezettség a felmentéssel történő megszüntetést megelőzően.

Kjt. 30/A §–30/D §

A törvény a közalkalmazotti jogviszony megszüntetésének elkerülését szolgáló intézményrendszert egyfelől nem rendeli alkalmazni a nyugdíjasnak minősülő közalkalmazottra, másfelől viszont kiterjeszti a munkáltató jogutód nélküli megszüntetésének esetére is. Ezt költségtakarékossági (pl. a végkielégítés fizetése, a munkanélküli-ellátás tekintetében), valamint munkaerő-gazdálkodási szempontok (fennmarad a közszolgálati foglalkoztatás) indokolják.

6. Kedvezőbb és bővebb felmentési védelem, és felmentési korlátozási szabályok.

Kjt. 31–32. §

31. § Felmentés esetén a felmentési idő legkorábban az alábbiakban meghatározott tartam lejártát követő napon kezdődik:

a) a külföldön nemzetközi szervezetnél, vagy államközi egyezmény végrehajtásaként idegen állami, illetőleg egyéb intézménynél munkára kötött megállapodás alapján, külföldön végzett munka;

b) a tartósan külföldi szolgálatot teljesítő személy külföldre utazására tekintettel fizetés nélküli szabadságban részesült házastársánál, élettársánál a fizetés nélküli szabadság;

c) az ösztöndíjjal külföldi tanulmányútra kiküldött a tanulmányút és az esetleges előzetes tanfolyam, valamint

d) a munkáltató hozzájárulásával iskolai vagy iskolarendszeren kívüli képzésre tekintettel biztosított munkavégzés alóli felmentés tartama.

31/A § A felmentési védelem fennállása szempontjából a felmentés közlésének időpontja az irányadó. Ettől eltérően

a) a 30/A § (1) bekezdésében foglalt munkakör-felajánlási lehetőség, illetve

b) a 30/B § (1) bekezdése szerinti kinevezésmódosítási lehetőség esetén az erről szóló tájékoztatás közlésének időpontja irányadó a felmentési védelem fennállása tekintetében.

32. § (1) A közalkalmazotti jogviszonyt csak különösen indokolt esetben szüntethető meg felmentéssel

a) ha a közalkalmazott házastársa, élettársa nem rendelkezik önálló, legalább az országosan kötelező legkisebb munkabérem megfelelő jövedelemmel és legalább három eltartott gyermeke van;

b) ha a közalkalmazott egyedülálló, eltartott gyermeke tizennyolc éves koráig, valamint

c) ha a közalkalmazott házastársa sorkatonai, illetve polgári szolgálatot teljesít

(2) Ha a 30/A § (1) bekezdése szerinti munkáltatónál van olyan munkakör, amelynek ellátására az (1) bekezdésben említett közalkalmazott alkalmas, a közalkalmazotti jogviszonyt mindaddig nem lehet felmentéssel megszüntetni, amíg a közalkalmazott ilyen munkahelyre áthelyezhető, feltéve, hogy ezt elvállalja. Nem terheli ez a kötelezettség a munkáltatót, ha a felmentés indoka – az egészségügyi alkalmatlanság esetét kivéve – a 30. § (1) bekezdés c)-d) pontján és (4) bekezdésén alapul. A munkáltató munkakör-felajánlásával kapcsolatban a 30/A § és a 30/C § szerint köteles eljárni.

7. Lényegesen hosszabb a felmentési idő: Kjt. 33. §.

8. Áthelyezés, jogutódlás és jelentőségük a végkielégítésre való jogosultság megállapításánál.

Kjt. 37. § (4) bekezdés

(4) A végkielégítésre való jogosultság feltétele, hogy a közalkalmazott a (6) bekezdésben meghatározott időtartamú közalkalmazotti jogviszonnyal rendelkezzen.

A közalkalmazott végkielégítésre való jogosultságának megállapításánál – az áthelyezést kivéve – nem lehet beszámítani a korábbi közalkalmazotti jogviszonyban töltött időt

(5) A végkielégítésre való jogosultság megállapításánál figyelembe kell venni

a) jogutódlás esetén a jogelődnél,

b) a munkáltató egészségének vagy egy részének átadása esetén az átadó munkáltatónál munkaviszonyban vagy közalkalmazotti jogviszonyban töltött időt is [25/B § (5) bekezdés].

9. A miniszter és az önkormányzat egyeztetési kötelezettsége a létszámcsökkenést eredményező döntésének meghozatala előtt: Kjt. 38/A § (3) bekezdés.

10. Címadományozás

Kjt. 39. § (3)–(4) bekezdés

(3) A munkáltató tartósan magas színvonalú munkavégzés vagy kiemelkedő munkateljesítmény esetén

a) a „B”, „C” vagy „D” fizetési osztályba besorolt közalkalmazottnak munkatársi, illetve főmunkatársi,

b) az „E”, „F”, „G”, „H”, „I” vagy „J” fizetési osztályba besorolt közalkalmazottnak tanácsosi, illetve főtanácsosi

címet adományozhat

(4) Végrehajtási rendelet a (3) bekezdésben foglaltakon kívül egyéb címeket is alapíthat és megállapíthatja az adományozás feltételeit.

11. Több alapszabadság és munkaköri pótszabadság.

Kjt. 56. §

A közalkalmazottat

a) az „A”, „B”, „C” és „D” fizetési osztályban évi húsz munkanap,

b) az „E”, „F”, „G”, „H”, „I”, „J” fizetési osztályban és a 79/C §-ban említett munkakör betöltése esetén évi huszonegy munkanap

alapszabadság illeti meg.

12. Kötelező fizetés nélküli szabadság biztosítása.

Kjt. 58/A §

(1) A közalkalmazottnak – kérelmére – a külszolgálat időtartamára fizetés nélküli szabadságot **kell engedélyezni**, ha a közalkalmazott házastársa, élettársa külszolgálatot teljesít

(2) A munkáltató – ha a kutatónak a kutatás-fejlesztési munka eredménye hasznosításában érdekelt vállalkozásnál történő munkavégzéséhez e törvény szerint előzetesen hozzájárult – a kutatóval kötött megállapodás alapján a kutató számára a megállapodásban meghatározott időtartamra fizetés nélküli szabadságot engedélyez.

13. Az Mt. hatálya alatt foglalkoztatottaknak nem jár jubileumi jutalom.

Kjt. 78. §

(1) A huszonöt, harminc, illetve negyvenévi közalkalmazotti jogviszonnyal rendelkező közalkalmazottnak jubileumi jutalom jár.

(2) A jubileumi jutalom:

a) huszonöt év közalkalmazotti jogviszony esetén kéthavi,

b) harminc év közalkalmazotti jogviszony esetén háromhavi,

c) negyven év közalkalmazotti jogviszony esetén öthavi illetményének megfelelő összeg.

14. A távolléti díj számításának kedvezőbb szabályai.

Kjt. 80. §

(2) Az Mt. 148–149. §-át, valamint 151. § (1)–(4) bekezdését és 152. §-át azzal az eltéréssel **kell alkalmazni**, hogy a távolléti díj megállapításakor a 70–75. § szerinti illetménypótlékok, valamint a 77. § (1) bekezdése szerinti havi rendszerességgel fizetett keresetkiegészítést is figyelembe kell venni.

(3) A távolléti díj megállapításakor a 70–75. § szerinti illetménypótlékok közül azokat, amelyek a közalkalmazottat a munkavégzés esetén

a) folyamatosan megilletik, az Mt. 149. §-ának megfelelően, az alapbére,

b) folyamatosan nem illetik meg, az Mt. 151. § (4) bekezdésének megfelelően, a bérpótlékra

vonatkozó szabályok szerint **kell figyelembe venni**.

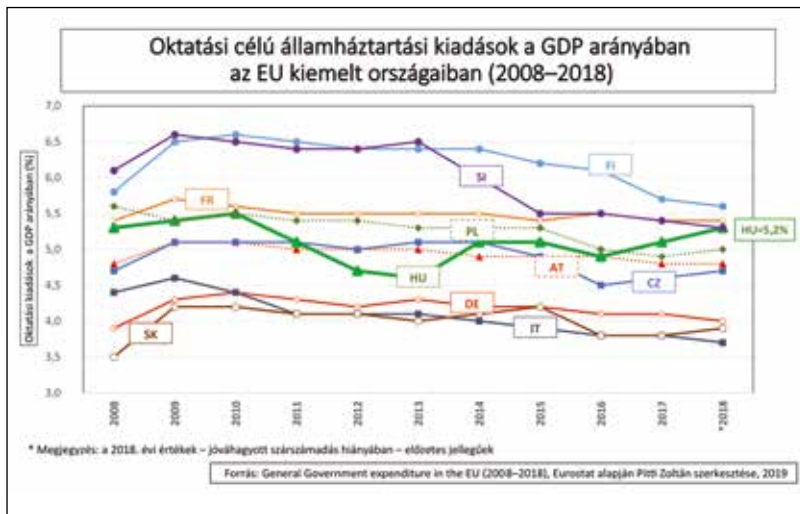
(4) A távolléti díj megállapításakor a 77. § (1) bekezdés szerinti, havi rendszerességgel fizetett keresetkiegészítést a (3) bekezdés a) pontjában foglaltak szerint **kell figyelembe venni**.

Összeállította:

dr. Selmeciné dr. Csordás Mária
munkajogász, vezető jogtanácsos,
ILO-közvetítő és -döntőbíró

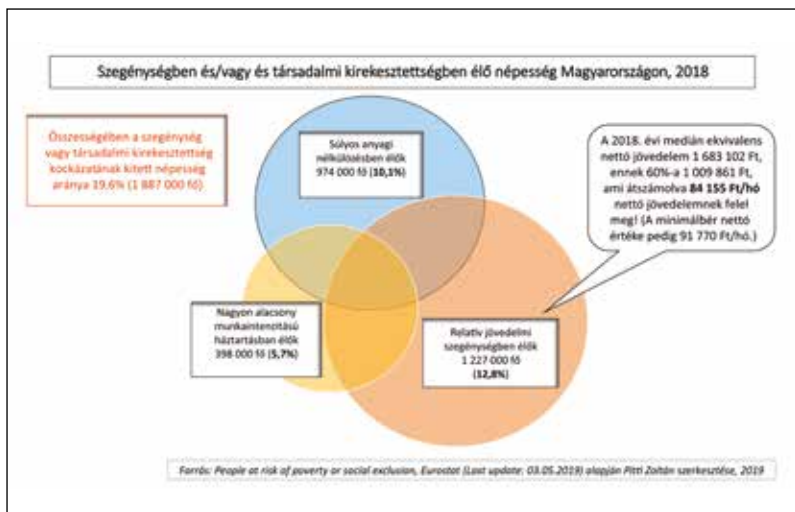

Az oktatásra fordított pénz nem kiadás, hanem befektetés a jövőbe

Pitti Zoltán közgazdász, a Budapesti Corvinus Egyetem professzora a Pedagógusok Szakszervezete országos vezetősége 2019. október 14-én tartott ülésén elemezte a kormány, illetve az államháztartás oktatásra fordított kiadásait. Amellett érvelt: az oktatásra fordított pénzt nem kiadásnak kell tekinteni, hiszen az befektetés a jövőbe, ami nélkül nem fejlődhet a társadalom. Vagyis a kormány szemléletén is változtatni kellene. Mint mondta: úgy tűnik, az oktatási ágazat értékei újabban nem hatnak a döntéshozókra, így az ágazat teljesítményét alulértékelik, s működési feltételei is gyengülő trendet mutatnak. Pitti Zoltán számokkal, grafikonokkal szemléltette, hogy miközben a magyar gazdaság növekszik, az oktatás ebből nem részesedik. 2018-ban a hazai GDP (bruttó hazai termék) 5,2%-át fordították oktatásra, míg az azt megelőző évben 5,1 százalékát. Ez az összeg nem érte el azt az arányt, amelyet a gazdasági válság közepette fordítottak erre a területre. 2008-ban ugyanis a GDP 5,3, 2009-ben 5,4, míg 2010-ben 5,5 százaléka jutott oktatásra. Arra is kitért, hogy nincs elmozdulás a korai iskolaelhagyók számának csökkentésében: Magyarországon a fiatalok 12,5 százalékának nincs végzettsége. Mindez azért nagy probléma, mert a jelenlegi 16–18 éves fiatalok még 40 év múlva is a munkaerőpiacon lesznek, miközben ma sem értenek semmihez, közben viszont a technika is fejlődik, folyamatosan megújuló készségeket várnak el a munkavállalóktól. Szerinte a lemorzsolódás okait mélyebben kellene elemezni: ezen a ponton a szegregációt, az oktatás centralizációjának hatásait is említette. Új kihívás a jövedelmi és vagyoni egyenlőtlenségek fokozódása, illetve a fiatal korosztályokat negatívan érintő hatása. A közgazdász az oktatási ágazat minőség javításához néhány intézkedést feltétlenül szükségesnek tartott, egyebek között az átfogó jövőkép kialakítását, az oktatás kiadásainak gazdasági növekedéshez igazítását, továbbá a szemléletváltást: az oktatásra fordított pénzt nem kiadásnak kell tekinteni, hanem befektetésként a társadalom jövőjébe.

L. J. – V. S.

Berki Erzsébet: Sztrájk 2.0

A munkaharc eszközeinek alkalmazása Magyarországon

A 2000-ben megjelent Sztrájk! c. elemző munka folytatása ez a könyv. A szerző ezúttal a rendszerváltás óta eltelt huszonhat éves időszak átfogó elemzésére vállalkozott, ezúttal mellőzve az alapfogalmak ismertetését. A könyvben szereplő adatok és dokumentumok a szerző saját kutatásából származnak. Ennek legfőbb eredménye egy Magyarországon egyedülálló adatbázis, amely az 1989. január 1-től 2014. december 31-ig tartó időszak munkaiügyi akcióit tartalmazza, ideértve a sztrájkokat, tüntetéseket, aláírásgyűjtéseket és petíciókat, valamint az olyan ritka akciókat is, mint az éhségstrájk, a blokád vagy az amerikázás. A könyv első részében ezeknek az adatoknak az eseményszemléltető feldolgozását olvashatjuk, beágyazva a munkaiügyi kapcsolatok, illetve a tágabban értelmezett munkaiügyi politika alakulásának folyamataiba. A könyv második része a kapcsolódó joganyaggal foglalkozik, talán szokatlan módon kritikai elemzés tárgyává teszi a bírósági döntéseket, a Kúria állásfoglalásait és az Alkotmánybíróság döntéseit is. Az elemzés szemléletmódját a szabadságok biztosítása iránti igény, a korlátozások szükséges minimumára törekvés jellemzi. A szerző Tanulások címszó alatt összegzi a vizsgált akciók szabályozásának korrekciójára vonatkozó javaslatait, illetve a munkaiügyi kapcsolatok szereplőinek helyzetéről, lehetséges stratégiáiról kialakult főbb elképzeléseit. (Publio Kiadó)

Részlet a könyv bevezetőjéből: A nagyobb szakszervezeti konföderációk között 2006-tól kezdve kiéleződtek az ellentétek, de megszületett a szorosabb együttműködés igénye is. A Magyar Szakszervezetek Szövetsége (MASZSZ), amely az MSZOSZ és az ASZSZ egyesüléséből jött létre, egyelőre semmi olyan tevékenységet nem mutat, amely jelentős pozitív hatással lenne akár a szervezethez, akár a munkaiügyi folyamatokra. A szakszervezeti szervezethez folyamatosan csökken, bár a KSH adatai alapján a csökkenés lassulni látszik. Egyes szakértői becslések szerint a szervezethez 67% körül van. Az időszak végén azt látjuk, hogy erősödnek a civil mozgalmak, amelyek felvállalnak és kifejezésre juttatnak munkavállalói érdekeket, születőben a civil mozgalmak és a szakszervezetek közötti együttműködés.

Kőbányai pedagógusok találkozója

20 plusz év Kőbányáért címmel szervezett találkozót október 4-én a Pedagógusok Szakszervezetének helyi szervezete. A KÖSZI színháztermében tartott rendezvényre azokat a pedagógusokat, óvónőket, tanítókat, tanárokat hívták, akik legalább húsz éve Kőbánya óvodáiban, iskoláiban dolgoznak. A jó hangulatú összejövetel teret adott arra, hogy találkozzanak a különböző fenntartóhoz tartozó intézmények munkavállalói, függetlenül attól, hogy szakszervezeti tagok-e, vagy sem. A szervezők köszöntőjét Kőbánya oktatási múltját bemutató vetítés és egy vidám visszaemlékezés követte, majd meghallgattak néhány verset. A programot helyismereti vetélkedő is gazdagította. A nosztalgikus színháztermi program után a jelenlévők a Kő-Caféban folytatták az emlékezést.

Turcsányi Ildikó

A képeket készítette: Oszvald György

A pedagógusok 24 százaléka szerint a gyerekek spórolnak

Az október elején 10. alkalommal induló K&H Vigyázz, kész, pénz! pénzügyi vetélkedő szervezői felmérést készítettek, amellyel 300 pedagógus és szülő bevonásával a fiatalok megtakarítási szokásait térképezték fel. Mennyire tesznek célzottan félre a fiatalok? Mire vágnak, mire gyűtenek? A spórolás felnőtként se könnyű, ezért fontos, hogy a gyerekek mielőbb megismerkedjenek annak előnyeivel. A bank 2019-es első negyedéves ifjúsági indexe szerint a 19–29 évesek 53 százaléka rendelkezik valamilyen megtakarítással, ami a korábbi évekhez képest javuló tendenciát mutat. Ehhez az is kell, hogy már egészen fiatalon megismerkedhessenek azokkal az alapvető információkkal, amelyek hozzásegítik a gyerekeket, hogy felnőtként majd okos, felelősségteljes döntéseket hozhassanak. A vetélkedő 15 részes vlogsorozatával, mobilapplikációval és egész tanéven átívelő játékos feladataival járul hozzá a pénzügyi neveléshez. A felmérésben részt vevő pedagógusok 76 százaléka gondolja úgy, hogy az iskolások nem osztják be jól a pénzüket. A megkérdezettek csupán 24 százaléka válaszolta azt, hogy a gyerekek célzottan és tudatosan tesznek félre. A megkérdezettek fele gondolta úgy, hogy az általános és középiskolások megtakarítási célja között szerepel egy általános tartalék képzése is, ami kifejezetten felelősségteljes hozzáállást tükröz. Ők cél nélkül, egyelőre csak gyűtenek. Az egyes termékek iránti igények között viszont számottevő különbségek vannak. A válaszadók többsége, 78 százaléka gondolja úgy, hogy az általános iskolások költenek többet édességre, rágcálnivalóra. A divatos, márkás ruhákra egyértelműen az idősebb korosztály vágyik, a válaszadók 73 százaléka találta így. A szórakoztató elektronika az a kategória, amelyben nem feltűnő a korosztályok közötti különbség. Mind a kicsik, mind a nagyok nagyjából 50–50 százalékban szeretnék okostelefon, okosórát, tabletet, hangszórót. Azonban a számítógépek, laptopok és a konzolok kivételt képeznek: a megkérdezettek 61 százaléka gondolta úgy, hogy az előbbiekre inkább a középiskolások gyűtenek. A konzolok és videójátékok esetében viszont a megkérdezettek 60 százaléka ítélte úgy, hogy ezekre inkább az általános iskolások vágnak.

Segítő módszertan

Hogyan csökkentjük a lemorzsolódást?

Mindenki iskolája címmel indított módszertani útmutató-sorozatot az ELTE, hogy releváns és hiteles válaszokkal segítse a pedagógusok osztálytermi munkáját, illetve saját iskolájuk problémáinak megoldását. A sorozat célja olyan izgalmas, újszerű módszerek és eszközök használatának bemutatása, amelyek tudatos, adaptív alkalmazása hatékonyan támogatja egyrészt az egyénre szabott tanulást és fejlődést, másrészt ezen módszerek és eszközök kipróbálására ösztönzi a pedagógusokat. Az útmutatók a pedagógusi munka minden területéhez kapcsolódnak, az óvoda-iskola átmenettől a vizuális kommunikáción át a mozgásos eszközökkel történő tanulásfejlesztésig. A sorozat szerkesztője Szivák Judit és Csányi Kinga, az ELTE PPK munkatársai. Több kötetet is PPK-s szerzők jegyeznek. Tedd meg, amit megtehetsz címmel Simon Katalin, Koós Ildikó és Molnár Béla, az ELTE PPK Pedagógiai és Pszichológiai Intézet – Szombathely munkatársai a kezdeményezőkézség és a vállalkozókézség kisiskoláskori fejlesztésének módszereiről írnak. H. Ekler Judit, Koltai Miklós és Némethné Tóth Orsolya, az ELTE PPK Sporttudományi Intézet – Szombathely munkatársai a Tanulási képességek fejlesztése mozgásos eszközökkel című kötet szerzői, míg Miskey Helga, az ELTE PPK Neveléstudományi Intézet munkatársa a Digitális eszközök integrálása az oktatásba című kötet társszerzője. A szabadon hozzáférhető elektronikus kiadványok az EFOP „A köznevelés módszertani megújítása a végzettség nélküli iskolaelhagyás csökkentése céljából” kiemelt projekt keretében készültek el. A sorozat valamennyi kötete ingyenesen letölthető a projekt honlapján.

ÜDÜLÉSI LEHETŐSÉG BALATONBOGLÁRON 2019-ben

Kedves Kollégák!

Megyei szervezetünk üdülési lehetőséget ajánl **Balatonbogláron** levő üdülőnkben.

Az üdülőben *2 felnőtt és 2 gyermek* fér el (maximum 2/2-es beutalót adunk ki).

Az üdülő komfortfokozata: *első osztályú, új építésű ingatlan.*

Az üdülő 2 szobával, nappalival, konyhával, fürdőszobával, terasz-szal rendelkezik.

Turnusok:

➤ Egy turnus **7 nap (6 éjszaka)**

➤ Üdülőjegy ára 7 napra:

- **90.000,- Ft + 450,-Ft/éj/fő idegenforgalmi adó**, amit a megyei szervezetnek kell befizetni (18 év alatti gyermek után nem kell fizetni). 2 felnőtt/2 18 éven aluli gyermek
- 18 év feletti **3. személytől 9000 Ft/éj/fő**
- **Nem PSZ tagoknak 9000 Ft/éj/fő**
- Az üdülőjegy befizetéséhez csekket és a befizetés után, részletes tájékoztató levelet küldünk.

Lemondás esetén (10 nappal az üdülés előtt) a befizetett összeg (alapdíj, idegenforgalmi adó nélkül) 10%-át visszatartjuk.

JELENTKEZÉSI HATÁRIDŐ: folyamatos

A jelentkezéshez kérjük a lakcímet, telefonszámot, e-mail címet, a szakszervezeti tagkártya számát, illetve hány felnőtt és gyermek számára kéri a beutalót.

Jelentkezéseket a megyei szervezet címére várjuk!

Pedagógusok Szakszervezete Tolna Megyei Szervezete
Fülöpné Szűcs Mária megyei elnök

7100 Szekszárd, Arany János u. 17–21.

E-mail: fulopne@psz-tolna.hu

Tel/Fax: 74/411-263

Tel: +36-20/9729-312

